

FORSVARETS BYGNINGS- OG ETABLISSEMENTSTJENESTE

FORSVAR FOR NATUREN

DEPOT JERUP

DRIFTS- OG PLEJEPLAN 2012-2026

Titel: Depot Jerup. Drifts- og plejeplan 2012-2026

Udgivet af: Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste, 2013

Udarbejdelse: Orbicon A/S, Asger Astrup Kristensen

Kvalitetssikring: Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste, skovrider Kristian Ahlefeldt Gernow

Godkendelse: Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste, chef for Miljø-afdelingen, Boie Skov Frederiksen

Fotos: Orbicon A/S og Michael Sand

Layout og produktion: BUCHS AS

ISBN: 978-87-92898-05-0

Internetversion: Planen kan findes i elektronisk format www.forsvaret.dk

INDHOLD

1. RESUMÉ	8
2. INDLEDNING	10
2.1. Forsvarets drifts- og plejeplaner	10
2.2. Konkret om drifts- og plejeplanen for Depot Jerup	14
3. MÅLSÆTNINGER	16
3.1. Forsvarets generelle drifts- og plejemålsætninger	16
3.2. Konkrete drifts- og plejemålsætninger for Depot Jerup	17
4. STATUS	18
4.1. Ejendomsoversigt og kortgrundlag	18
4.2. Militæranvendelse	20
4.3. Naturbeskyttelse	20
4.4. Publikumshensyn	28
4.5. Landskab og geologi	28
4.6. Historie	29
5. ANALYSE	30
5.1. Ny indsats	30
6. MODELLER	32
6.1. Lysåben natur	32
6.2. Modeller til skovdrift	35
6.3. Artsbeskyttelse	38
6.4. Publikumshensyn	38
7. AKTIVITETER	40
7.1. Rydning	41
7.2. Afgræsning	41
7.3. Skov	41
7.4. Habitattrægrupper	43
7.5. Ikke-modelbeskrevne aktiviteter	43
8. REFERENCER	44
9. BILAG	46
KORTBILAG	46

LÆSEVEJLEDNING

Drifts- og plejeplanen indeholder ni kapitler med følgende emner:

Kapitel 1 (Resumé):

Kortfattet opsummering af drifts- og plejeplanens indhold.

Kapitel 2 (Indledning):

Beskrivelse af baggrunden for drifts- og plejeplaner på Forsvarets arealer generelt som specifikt.

Kapitel 3 (Målsætning):

Gennemgang af de kort- og langsigtede målsætninger for Depot Jerup fordelt på strategiske, taktiske og operationelle mål.

Kapitel 4 (Status):

Status for forholdene på Depot Jerup ved planperiodens start.

Kapitel 5 (Analyse):

Analyse af indsatsprogrammet for den kommende planperiode og tilhørende prioriteringer.

Kapitel 6 (Modeller):

Beskrivelse af aktivitetsmodeller for de mest fremtrædende aktivitetstyper i den kommende planperiode.

Kapitel 7 (Aktiviteter):

Anvisning af planperiodens konkrete realisering af indsatsprogrammet ved hjælp af specifikke aktiviteter.

Kapitel 8 (Referencer):

Sammenstilling af litteraturhenvisninger fra drifts- og plejeplanens enkeltkapitler.

Kapitel 9 (Bilag):

Udvalgte bilag til understøttelse af drifts- og plejeplanens hovedtekst.

Hvert af ovennævnte kapitler indledes med en kort opsummering af kapitlets væsentligste indhold.

Denne opsummering fremgår med kursiv for at adskille den fra den øvrige tekst.

1. RESUMÉ

Forsvarsministeriets arealer ved Depot Jerup omfatter i alt ca. 14 ha. Heraf er knap en tredjedel skovbevokset og resten udgøres af lysåbne naturarealer. Området har ikke tidligere været underlagt dokumenteret planlægning, og nærværende plan udgør således den første drifts- og plejeplan for Depot Jerup. Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste er ansvarlig for udarbejdelse af denne plan.

Planen fastsætter som et grundlæggende mål at bevare arealerne ved Depot Jerup som en velfungerende lokalitet for opfyldelse af Totalforsvarets behov. Samtidig sættes målene for naturbeskyttelse meget højt. De er affødt af Depot Jerups naturværdier, herunder både nationalt og internationalt beskyttede og prioriterede naturtyper og arter, hvor Natura 2000-målsætningerne spiller en særlig rolle. Samtidig er der tilknyttet rekreative interesser.

Drifts- og plejeplanen giver en detaljeret status for forholdene på Depot Jerup ved planperiodens start, herunder ejendoms- og matrikelforhold, forvaltning, historie, arealanvendelse, naturværdier samt publikumshåndtering. De 14 ha ligger alle indenfor et internationalt beskyttet Natura 2000-område, heraf udgør ca. 6 ha egentlige habitatnaturtyper. Et areal på ca. 6 ha er beskyttet efter dansk lovgivning.

Blandt de største udfordringer for forvaltningen af arealerne ved Depot Jerup er sikring af den lysåbne natur. Tilgroning med vedplanter og græsser er en konstant trussel for de lysåbne naturtyper. Der planlægges derfor en indsats, der primært ved afgræsning skaber en kontinuerlig strukturforbedrende forvaltning

af naturarealerne, der udvikler dem i retning af gunstig bevaringsstatus. (Se s. 22 – ingen er det i dag, og de skal således udvikles før de kan sikres.)

Selve indsatsen formuleres i planens afsnit om behandlingsmodeller, som er fastlagt ud fra Forsvarsministeriets nyligt udarbejdede generelle retningslinier for forvaltning af de forskellige arealtyper. Disse modeller omsættes til konkrete aktiviteter, hvor der for Depot Jerup dels er tale om engangsindgreb i form af rydning mv. og dels løbende naturpleje blandt andet i form af afgræsning.

2. INDLEDNING

Dette afsnit beskriver baggrunden for drifts- og plejeplaner på Forsvarets arealer generelt, herunder formålet med planlægningen, planprocessen, retsvirkning, implementering af Natura 2000-planlægningen m.v. Desuden beskriver det mere konkret baggrunden for drifts- og plejeplanen for Depot Jerup.

Igennem de sidste 100 år er en række områder i Danmark blevet udlagt til militære formål, herunder særligt som skyde- og øvelsesterræner. Forsvaret råder således i dag over et samlet areal på ca. 33.000 ha, hvoraf størstedelen udgøres af nogle få, meget store terræner. En stor del af arealet udgøres af naturområder eller tidligere landsbrugsarealer, der ikke for nylig har været i omdrift. Der er også på en del terræner arealer, der er bortforpagtet til ekstensivt landbrug eller som drives som skov. De væsentligste målsætninger for arealerne er dog anvendelsen til militære uddannelsesformål og naturbeskyttelse, hvortil kommer, at Forsvarets arealer i disse år åbnes for publikum, når dette kan forenes med de primære målsætninger. For langsigtet at tilgodese de interesser, der er tilknyttet terrænerne, er det helt afgørende at sikre en effektiv og målrettet planlægning, hvilket har været en høj prioritet hos Forsvaret igennem de seneste årtier.

2.1. Forsvarets drifts- og plejeplaner

Siden 1991 er der for en række af Forsvarets skyde- og øvelsesterræner udarbejdet drifts- og plejeplaner med henblik på at sikre mulighederne for den nødvendige uddannelse og træning af enheder under realistiske vilkår og samtidig tilgodese hensynet til naturbeskyttelse og publikum. Drifts- og plejeplaner tager udgangspunkt i Forsvarsministeriets Miljø- og Naturstrategi 2012-2015 (Forsvarsministeriet, 2012). Der foreligger i dag 44 sådanne planer, der for en dels vedkommende er udarbejdet i et samarbejde mellem Skov- og Naturstyrelsen og Forsvaret.

Fra 2007 har Forsvaret besluttet selv at udarbejde nye og revidere eksisterende planer i takt med, at disse udløber. Drifts- og plejeplanerne er således fortsat det redskab, som Forsvaret anvender til at implementere miljø- og naturstrategien og gennemføre en arealforvaltning, der bedst muligt afvejer de mange hensyn, der knytter sig til militære terræner. Det sikres løbende, at eksisterende og nye lovmæssige bindinger, herunder fx kravene til beskyttelse af internationalt prioriterede naturtyper og arter, bliver integreret i planlægningen. Planerne udarbejdes i henhold til Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjenestes (FBE) generelle retningslinier for udarbejdelse af drifts- og plejeplaner (FBE, 2011a).

Drifts- og plejeplaner omhandler i princippet alle forhold, der knytter sig til forvaltningen af de militære områder. Problematikken om støjgener fra militære aktiviteter er dog ikke indeholdt, men henhører under særlig regulering via Bekendtgørelse om støjregulering af Forsvarets øvelsespladser og skyde- og øvelsesterræner (Miljøministeriet, 2007).

2.1.1. Formål og målgruppe

Formålet med drifts- og plejeplaner er at sikre et for Forsvaret bindende dokument, der

- beskriver de militære, naturbeskyttelses- og publikumsmæssige målsætninger, der knytter sig til et givet terræn,
- fremlægger en status for terrænets værdier og anvendelse,

Hare er et af de pattedyr der er tilknyttet arealerne ved Depot Jerup.

- foretager en analyse af, hvordan målsætningerne bedst tilgodeses og forenes,
- opstiller visioner for den langsigtede udvikling af terrænet,
- fastlægger generelle modeller og konkrete aktiviteter for forvaltningen i den pågældende planperiode, og
- sikrer ejerskab blandt såvel interne som eksterne bidragydere igennem inddragelse i tilblivelsesprocessen.

Den primære modtager af drifts- og plejeplanen er Kompetencecenter Skyde- og Øvelsesterræner Danmark (KCDK), der har ansvaret for den daglige drift af terrænet og implementering af planen, samt de militære brugere. Hertil kommer øvrige myndigheder, frem for alt kommunen, som med drifts- og plejeplanen opnår et solidt og veldokumenteret udgangspunkt for administrationen af lovgivning på terrænerne, særligt lovgivning om planlægning, miljømål, naturbeskyttelse og vandløb. Endelig er planen rettet mod befolkningen, herunder ikke mindst lokale interessenter, der ønsker at anvende terrænerne

til fritidsformål.

2.1.2. Indhold

Forsvarets drifts- og plejeplaner er traditionelt opbygget således, at der på basis af et omfattende beskrivende statusafsnit og en oplistning af Forsvarets egne ønsker samt ønsker fra eksterne bidragydere foretages en afvejning. Denne leder frem mod en konkret oplistning af aktiviteter til implementering af planen. De foreliggende drifts- og plejeplaner er ganske omfattende og giver en detaljeret beskrivelse af de enkelte terræner.

Det er hensigten, at reviderede og nye planer bliver så operationelle som muligt. De beskrivende afsnit er derfor søgt begrænset, således at planerne i videst mulige omfang refererer til allerede publiceret eller på anden måde tilgængelig information, fx tidligere drifts- og plejeplaner, der rummer en stor mængde meget værdifuld dokumentation. Samtidig er det hensigten, at planerne for at bevare størst mulig aktualitet ikke beskriver forskrifter og målsætninger, der er stærkt foranderlige.

Dette gælder ikke mindst de militære målsætninger, der igennem de senere år har vist sig at ændres over kort tid. Her vil drifts- og plejeplanen frem for alt være en reference til de strateginotater, som Forsvaret udarbejder og løbende reviderer. Drifts- og plejeplanen er således en ramme, der skal sikre samordning af målsætninger og aktiviteter og derudover anviser den konkrete indsats på naturbeskyttelsesområdet. Udmøntningen af militære målsætninger vil ske indenfor rammen af planen, men igennem konkrete projekter, der formuleres separat og i hvert enkelt tilfælde gennemgår myndighedsbehandling.

De nye planer følger en kapitelstruktur, hvor målsætningen for de tilknyttede interesser vil vægtes højt, således

at denne igennem et analyseafsnit nemt og overskueligt kan omsættes til egentlige aktiviteter. En gennemgående struktur i planerne er opdeling i følgende tre hovedfelter:

1. Militæranvendelse: Uddannelse og træning af personel og udvikling af materiel.
2. Naturbeskyttelse: Bevarelse og genskabelse af naturværdier. Herunder behandles fortidsminder.
3. Publikumshensyn: Adgang, information og formidling.

2.1.3. Revision, ændringer og tillæg

Planerne gennemgår egentlig revision så betids, at den ny version træder i kraft senest, når den eksisterende plan udløber. Der vil dog i de fleste tilfælde blive tale om, at planerne revideres halvvejs inde i planperioden på 15 år. Revisionen vil bestå i en evaluering af den

Mose med blåtop og pors.

foregående planlægning og indsats, samt en opdatering af status, herunder lovmæssige krav. På grundlag heraf indstilles eller videreføres eksisterende aktiviteter, ligesom der kan gennemføres nye. Revisionen består desuden af opdatering af digitalt og analogt kortmateriale.

Ændringer i planer, der ikke umiddelbart forestår revision, kan foretages af Forsvaret efter behørig inddragelse af eksterne parter, herunder myndighederne og andre. Ligeledes kan der for sådanne planer udarbejdes tillæg for specifikke, afgrænsede temaer, fx Natura 2000-bindinger.

2.1.4. Planproces

Udarbejdelse af en drifts- og plejeplan indebærer en række faser: Igangsættelse, indsamling af data og materiale, formulering, høring, beslutning og publicering, hvorefter kommer implementeringen. Interne brugere og eksterne bidragsydere vil blive inddraget via høring og konsultation med henblik på identificering af forslag og ønsker til planlægningen samt indsamling af relevant data fra forskningsinstitutioner, myndigheder, nabolodsejere og interesseorganisationer. Inddragelse vil ske dels formelt og dels uformelt. Planprocessen, der er nærmere beskrevet i Forsvarets generelle retningslinjer for udarbejdelse af drifts- og plejeplaner, påhviler FBE (FBE, 2011a).

2.1.5. Planperiode

Planperioden for drifts- og plejeplaner er fastsat til 15 år, og konkrete plandispositioner vil blive tilrettelagt indenfor denne tidsramme. Der kan for særlige delemler være tale om en kortere implementeringsfrist. Første periode for fx Natura 2000-planlægningen er 2009-2015 og anden periode er 2016-2021. Nærværende drifts- og plejeplan skal således i princippet evalueres to gange i løbet af planperioden. Ved behov for omfattende ændringer kan der blive tale om en fuldstændig revision, mens småjusteringer kan styres ved administrative ændringer.

2.1.6. Virkning, retsbaggrund og myndighedsinddragelse

Drifts- og plejeplaner er ikke juridisk bindende, og en

række af de aktiviteter, de beskriver, kræver dispensation, tilladelse m.v. i henhold til dansk lovgivning, herunder lovgivning, der er en udmøntning af internationale regler. Igennem inddragelse af interessenter i tilblivelsesprocessen har Forsvaret dog en berettiget forventning om, at myndighedsbehandlingen af sådanne dispositioner vil ske med udgangspunkt i drifts- og plejeplanen, og dermed smidigt og hurtigt. Tilsvarende forventes det, at planerne bliver en platform for samarbejde mellem Forsvaret og lokalsamfundet og bidrager til gensidig forståelse for terrænernes drift, pleje og flersidige anvendelse.

2.1.7. Relation til lovgivning

Forsvarets drifts- og plejeplaner har tidligere oplistet de lovmæssige bindinger, der har betydning for det enkelte terræn, herunder de konkrete forhold. Denne del er fravalgt i de nye planer, da de foreliggende lovforskrifter er omsat i Forsvarets interne bestemmelser.

En ny forskrift for mange terræner er dog Natura 2000-planerne. Her skal Forsvaret gennemføre passende foranstaltninger med henblik på at undgå forringelse af beskyttede naturtyper og levesteder for arter. Ydermere skal Forsvaret træffe passende foranstaltninger med henblik på at undgå forstyrrelse af de arter, for hvilke områderne er udpeget, for så vidt disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for opnåelse af bevaringsmålsætningen for de beskyttede arter. Den generelle bevaringsmålsætning for Natura 2000-områderne er at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som områderne er udpeget for at beskytte.

Til vurdering af indsatsen anvender Forsvaret Natura 2000-planerne, der på grundlag af basisanalyser udarbejdet af de tidligere amter og miljøcentre identificerer trusler. Trusler angives i planerne som aktuelt forekommende og konkrete påvirkningsfaktorer, der enkeltvis eller i samvirkning vil kunne forhindre, at naturtyperne og arterne opnår gunstig bevaringsstatus. Forsvaret opfatter Natura 2000-planerne som "screeninger", der identificerer alle aktuelle trusler. Ud fra dette vurderer Forsvaret mulighederne for at bidrage til en indsats og

gennemfører igennem sin planlægning konkrete aktiviteter, der kan imødegå de oplistede trusler. Forsvaret iværksætter ikke yderligere vurdering af betydningen af igangværende militære eller andre aktiviteter i forhold til naturtyper og levesteder, men vil, i det omfang der i planperioden eventuelt bliver opmærksomhed om nye temaer, forholde sig hertil.

2.1.8. Relation til generelle retningslinjer

Forsvaret har i 2011 udarbejdet 7 bestemmelser, der fungerer som generelle retningslinjer for fx skovdrift, drift og pleje af landbrugsarealer og lysåbne naturarealer, forebyggelse og bekæmpelse af invasive arter (FBE, 2011a-g). Disse retningslinjer vil udgøre rammen for forvaltningen på det enkelte terræn og således være direkte retningsgivende for drifts- og plejeplanerne. Det sker fortrinsvis igennem kapitel 7, hvor der opstilles modeller for den konkrete implementering af planen, og hvor der er en mere specifik reference til bestemmelserne.

2.1.9. Konkret implementering

Drifts- og plejeplaner vil i kraft af deres relativt lange gyldighedsperiode kun vanskeligt kunne omsættes til daglig konkret forvaltning. I praksis er KCDK, under FBE, som forestår omsætningen af drifts- og plejeplanernes operationelle målsætninger og aktiviteter til konkret handling.

2.1.10. Overvågning og evaluering

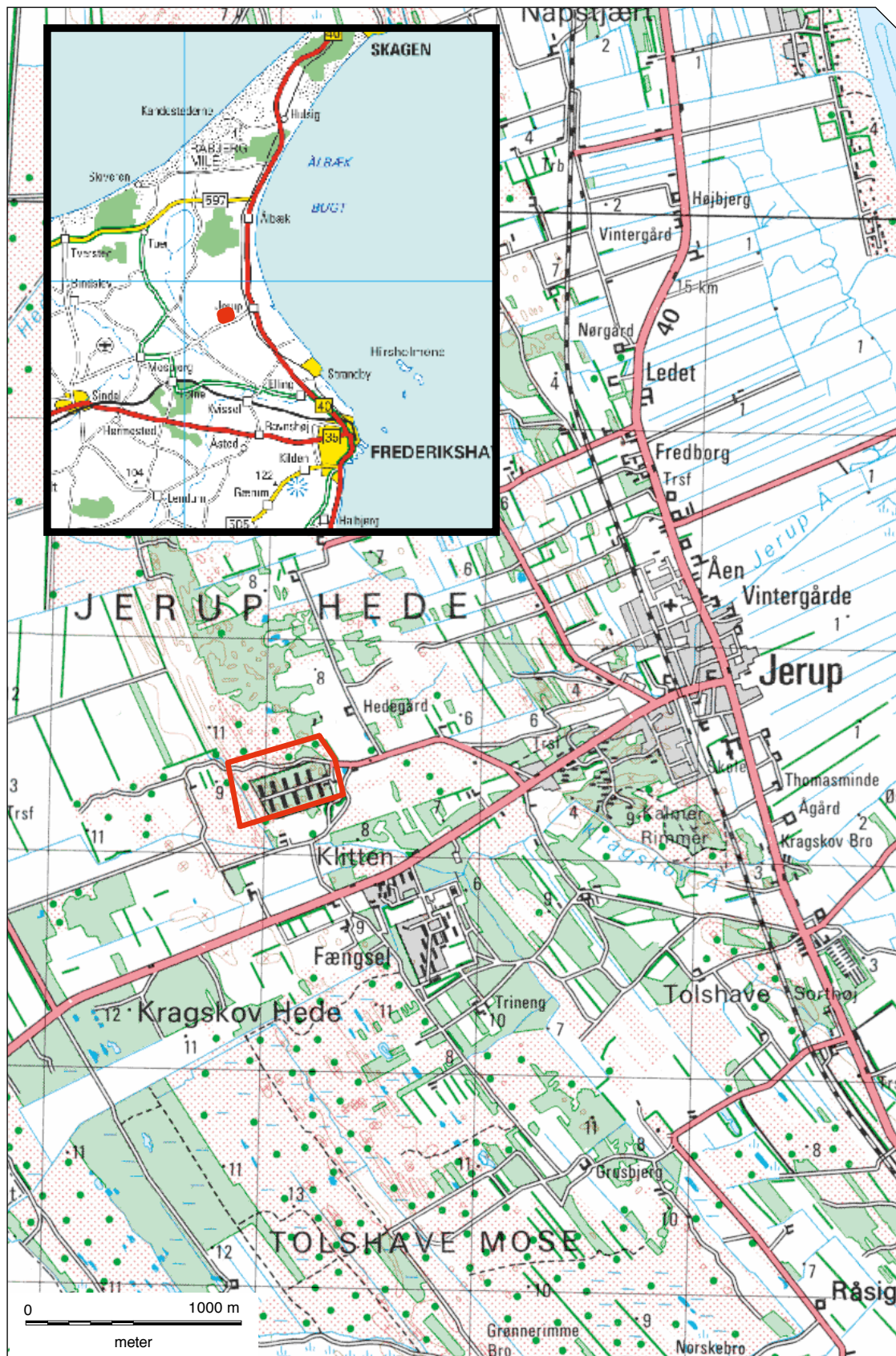
Forsvaret vil løbende bidrage til indsamling af naturdata igennem tæt samarbejde med universiteter, myndigheder, organisationer og ved egne undersøgelser.

Drifts- og plejeplanerne evalueres senest et halvt år inden indeværende plans udløb. Evalueringen vil blive foretaget med udgangspunkt i, om de i drifts- og plejeplanens planlagte aktiviteter er gennemført. Udover aktiviteterne indeholder evalueringen også en vurdering af landskabets, naturens og skovens strukturelle udvikling i forhold til den ønskede udvikling.

2.2. Konkret om drifts- og plejeplanen for Depot Jerup

Depot Jerup er beliggende i Frederikshavn Kommune, vest for landsbyen Jerup, jf. figur 2-1. Depotet er på ca. 14 ha. Det består dels af en indhegnet del, der udgør ca. halvdelen af arealet, og dels af naturarealer, der indgår som en del af et større område kaldet Jerup Hede.

Baggrunden for at udarbejde en drifts- og plejeplan for Depot Jerup er bl.a., at det er beliggende i Natura 2000-område. Dette bevirker, at der påhviler Forsvaret en række internationale forpligtigelser, som sikres implementeret i den daglige forvaltning af arealet ved nærværende plan.

Figur 2-1: Depot Jerups geografiske beliggenhed, markeret med rød afgrænsning.

3. MÅLSÆTNINGER

De kort- og langsigtede målsætninger for Depot Jerup har fungeret som et arbejdsredskab under drifts- og plejeplanens udarbejdelse og er i sin færdige form bestemmende for den fremtidige drift og pleje af terrænet. Målsætningerne er opstillet og fordelt på en række strategiske, taktiske og operationelle mål indenfor emnerne militæranvendelse, naturbeskyttelse og publikumshensyn. Målene er indbyrdes forbundet fra det overordnede og langsigtede til det konkrete og kortsigtede.

Forsvaret har lagt stor vægt på at formulere målsætningsdelen af drifts- og plejeplanen, idet man med dette afsnit har et samlet overblik over de generelle og konkrete mål fordelt på de militære udviklingsmål, naturbeskyttelsesmålene og målene for publikumshensyn. Målene opdeles i strategiske, taktiske og operationelle mål, der opstilles skematisk for at lette overskueligheden og lette både den løbende og den afsluttende evaluering af planen. De strategiske mål er langsigtede, mens både de taktiske og operationelle mål er målbare indenfor planperioden. Strukturen lægger op til opfyldelse af Forsvarets generelle beslutning om at sikre evaluering af drifts- og plejeindsatsen, jf. Forsvarets Miljø- og Naturstrategi.

3.1. Forsvarets generelle drifts- og plejemålsætninger

Målsætningen for driften af Forsvarets arealer er sammensat af mål for: militæranvendelse, naturbeskyttelse og publikumshensyn. Disse forskelligartede mål er formuleret og prioriteret i drifts- og plejemålsætningerne for de enkelte terræner og på grundlag af Forsvarets generelle retningslinjer udmøntet i en række arealtilknyttede og kortsigtede drifts- og plejemålsætninger for de enkelte arealer.

3.1.1. Militæranvendelse

Arealerne på Forsvarets skyde- og øvelsesterræner

anvendes af Totalforsvarets enheder, primært til uddannelsesmæssig brug. Arealerne skal derfor fremstå så varierede som muligt, så de over tid indeholder de terræntyper, der er behov for til militære uddannelser.

3.1.2. Naturbeskyttelse

Forsvarets arealer udgør i kraft af mange års ekstensiv drift og målrettet naturpleje nogle af de bedst bevarede naturområder i Danmark. Mange terræner er helt eller delvist udpeget som naturarealer af international betydning med krav om en aktiv indsats for at sikre gunstig bevarelsesstatus for særligt udpegede naturtyper og arter. Dette skal ske ved en indsats mod fx næringsstofberigelse, tilgroning, uhensigtsmæssig hydrologi og invasive arter. Hertil kommer, at der på alle terræner potentielt forekommer arter, der kræver særlig beskyttelse, fx odder, danske arter af flagermus, visse krybdyr- og paddearter samt insektarter. Yngle- og rastepladser for dyr og planter omfattet af Habitatdirektivets bilag II og IV er endvidere beskyttet ifølge Naturbeskyttelseslovens § 29 a og § 29 b. Ifølge Naturbeskyttelseslovens § 52 er offentlige myndigheder endvidere forpligtet til at sikre en god plejetilstand på en række beskyttede naturtyper på offentlige arealer. Forsvarets arealer rummer yderligere værdier i form af kulturminder, som skal beskyttes. Det er en generel målsætning, at Forsvaret aktivt bidrager til sikring af naturværdierne.

3.1.3. Publikumshensyn

Hovedparten af Forsvarets arealer er tilgængelige for civilt publikum, når arealerne ikke anvendes til militær uddannelse. De skal derfor tilbyde publikum gode oplevelser i forbindelse med såvel organiseret som uorganiseret brug. Publikums adgang skal kanaliseres hensigtsmæssig i forhold til militære aktiviteter og faciliteter samt naturområder og arter, der kræver særlig beskyttelse mod forstyrrelser.

3.2. Konkrete drifts- og plejemålsætninger for Depot Jerup

De kort- og langsigtede målsætninger for Depot Jerup er sammensat af en række strategiske, taktiske og operationelle mål. De strategiske mål udtrykker de langsig-

tede mål for den fremtidige drift. De taktiske mål tager primært udgangspunkt i den kommende planperiode og er kontrollerbare på periodeniveau. De operationelle mål udgør de mest handlingsorienterede mål, der i lighed med de taktiske mål også er kontrollerbare. I særdeleshed taktiske og operationelle mål vil på sigt indgå i evalueringen af drifts- og plejeplanens målopfyldelse.

Samlet set tjener de taktiske mål til opfyldelse af de strategiske mål, ligesom de operationelle mål skal sikre opfyldelse af de taktiske mål. Ved hjælp af denne struktur er de strategiske, taktiske og operationelle mål sammenkoblede og udgør den røde tråd gennem drifts- og plejeplanens dispositioner fra det overordnede til det konkrete niveau.

Emne	Strategisk	Taktisk	Operationel
Militær		Anvendes som depotområde samt i begrænset omfang til mindre militære øvelser.	Rydning af spor langs perimeterhegn. Årlig slåning af spor. Markering af skel med sort/gule pæle, senest 2015.
Natur	Natura 2000-område nr. 3: Forsvaret bidrager i videst mulig omfang til sikring af den økologiske integritet i delområdet. Naturtyper og arter skal have en gunstig bevaringsstatus. For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur-/skovtilstandsklasse I eller II og gunstig prognose, skal udviklingen i areal og tilstand være stabil eller i fremgang. For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur-/skovtilstandsklasse III-V og/eller ugunstig prognose, skal udviklingen i natur-/skovtilstand være i fremgang, således at der opnås natur-/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed dertil.	Naturtype 2140 *klithede målsættes til naturtilstandsklasse II (=god). Naturtype 6410 tidvis våd eng målsættes til naturtilstandsklasse II (=god). Naturtype 4030 tør hede målsættes til naturtilstandsklasse II (=god). Naturtype 4010 våd hede målsættes til naturtilstandsklasse II (=god).	Rydning af træopvækst på den beskyttede hede af naturbeskyttelseshensyn, 5,7 ha senest 2014. Efterfølgende afgræsning af 6,5 ha, etableret senest 2015. Opfølgning på rydning, ved nedskæring af fremspirende vedplantet opvækst efter behov.
	Skov: Styrkelse af det naturmæssige indhold i skov gennem naturnær skovdrift. Drifts- og plejebeslutninger skal understøtte omstillingsprocessen.	Udlægning af skovudviklingstyper og habitattrægrupper.	Der udlægges skovudviklingstype nummer 22, eg med lind og bøg, i afd. 1, i alt 4 ha. Klargøring ved tynding og hugst af uønskede træarter, jf. aktivitetsafsnittet, gennemføres 2014 i alt 4 ha. Der udlægges 6 habitattrægrupper, i alt 0,7 ha, 2014.
Publikum	Muliggøre publikumsoplevelser i det omfang, det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt og foreneligt med naturbeskyttelseshensyn.	Ridestien bevares. Færdsel til fods muliggøres overalt på hedearealerne udenfor perimeterhegnet.	Ingen.

Tabel 3-1: Målsætninger for Depot Jerup.

4. STATUS

Afsnittet giver en status for forholdene på Depot Jerup ved planperiodens start. Status indeholder en beskrivelse af ejendoms- og matrikelforhold, forvaltning, militære aktiviteter, arealanvendelse, naturværdierne og publikumshåndtering. For så vidt angår Natura 2000-naturen lægges vægten på beskrivelse af tilstanden af naturtyper og arter inden for den del af Natura 2000-områderne, der hører til Depot Jerup, dog således at der sker en afvejning af betydningen af dette i forhold til forekomsten og tilstanden i de øvrige Natura 2000-områder. Ud over Natura 2000 behandles for hele terrænet en række Bilag IV-arter, dansk beskyttede og listede naturtyper og arter samt nogle udvalgte karakterarter for terrænet. Under afsnittet om naturbeskyttelse behandles ligeledes invasive arter, fortidsminder m.v.

Udarbejdelse af statusafsnittet i denne drifts- og plejeplan bygger på et bredt grundlag af data og information, herunder oplysninger fra Danmarks Miljødata, Miljøministeriets portal om vand- og naturplaner og Natura 2000-planen for Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose med tilhørende basisanalyser. Hertil kommer værdifuld information fra DOF-Basen (2011) og Fugle og Natur (2011). Endelig indgår et betydeligt datagrundlag fra undersøgelser iværksat af Forsvaret, herunder udredning om Bilag IV-arter, skovudviklingstyper m.v. Hovedparten er publiceret eller på anden måde offentlig tilgængeligt. Der henvises i øvrigt til: www.forsvaret.dk

4.1. Ejendomsoversigt og kortgrundlag

Depot Jerup er kortlagt digitalt i 2010 med tilhørende bevoksningsbeskrivelse. Arealet er ca. 14 ha. Omkring halvdelen af arealet er under hegn, og består af selve depotbygningerne, der er omkranset af skov. Arealet udenfor hegnet er overordnet kendetegnet ved at være hedenaturtyper, der er under tilgroning. Depotet er beliggende på matrikel 20e Jerup By, Elling.

4.1.1. Arealanvendelse

Den konkrete arealanvendelse fremgår af figur 4-1. Det fremgår at ca. 75 % af arealet er natur. Halvdelen heraf er hede. Hertil kommer skov og en mindre sø.

Arealanvendelsen anden anvendelse dækker over depotbygningerne og vejanlæg.

4.1.2. Kortmaterialer

På grundlag af luftfotos, markgennemgang og matrikelkort er der udarbejdet digitale kort, som omfatter følgende:

- Grundkort
- Aktivitetskort
- Kort over skovudviklingstyper

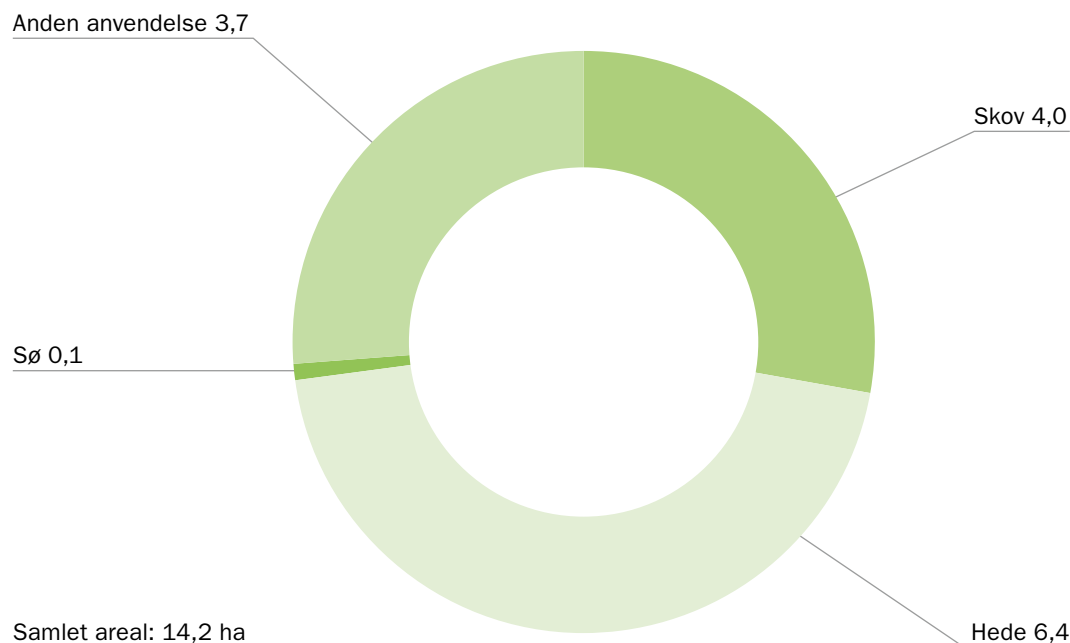
4.1.2.1. Administrativt grundkort

Det administrative grundkort viser status for arealanvendelsen på tidspunktet for opstart af planlægningsarbejdet (2011). I princippet medtages alt af betydning for drifts- og plejeplanlægningen. Kortene anvendes som grundlag for aktivitetskortene, samt for eventuelle temakort, som kan udarbejdes i tilknytning til planen.

4.1.2.2. Aktivitetskort

Aktivitetskortene er fremstillet på baggrund af ovennævnte administrative kort, og er en grafisk illustration af de fremtidige forskrifter og retningslinjer beskrevet som aktiviteter i drifts- og plejeplanen. Systematikken er her, at der med farver og særlige signaturer angives de områder, hvor der gennemføres særlige aktiviteter og plejeforanstaltninger. En homogen farve angiver

Figur 4-1: Arealanvendelse for Depot Jerup baseret på driftsklasseinddeling. Tallene angiver areal i ha.

aktiviteter, der er tilbagevendende, som fx slåning og afbrænding af lysåbne arealer, mens skravering angiver engangsindgreb (projekter). I visse tilfælde, fx ved aktiviteter med meget begrænset arealstørrelse, er tiltagene udeladt af det trykte kort, og kun vist på det digitale kortmateriale.

4.1.2.3. Kort over skovudviklingstyper

Skovudviklingstypkortet angiver placeringen af de fastlagte skovudviklingstyper, der udtrykker de langsigtede udviklingsmål for skov.

4.2. Militæranvendelse

Depotet indeholder materielreserverdele til Søværnets operative enheder, samt enhedernes samlede beholdninger når de er på værftsophold. Derudover er der i Jerup projektlagre til Søværnets nye skibe/enheder.

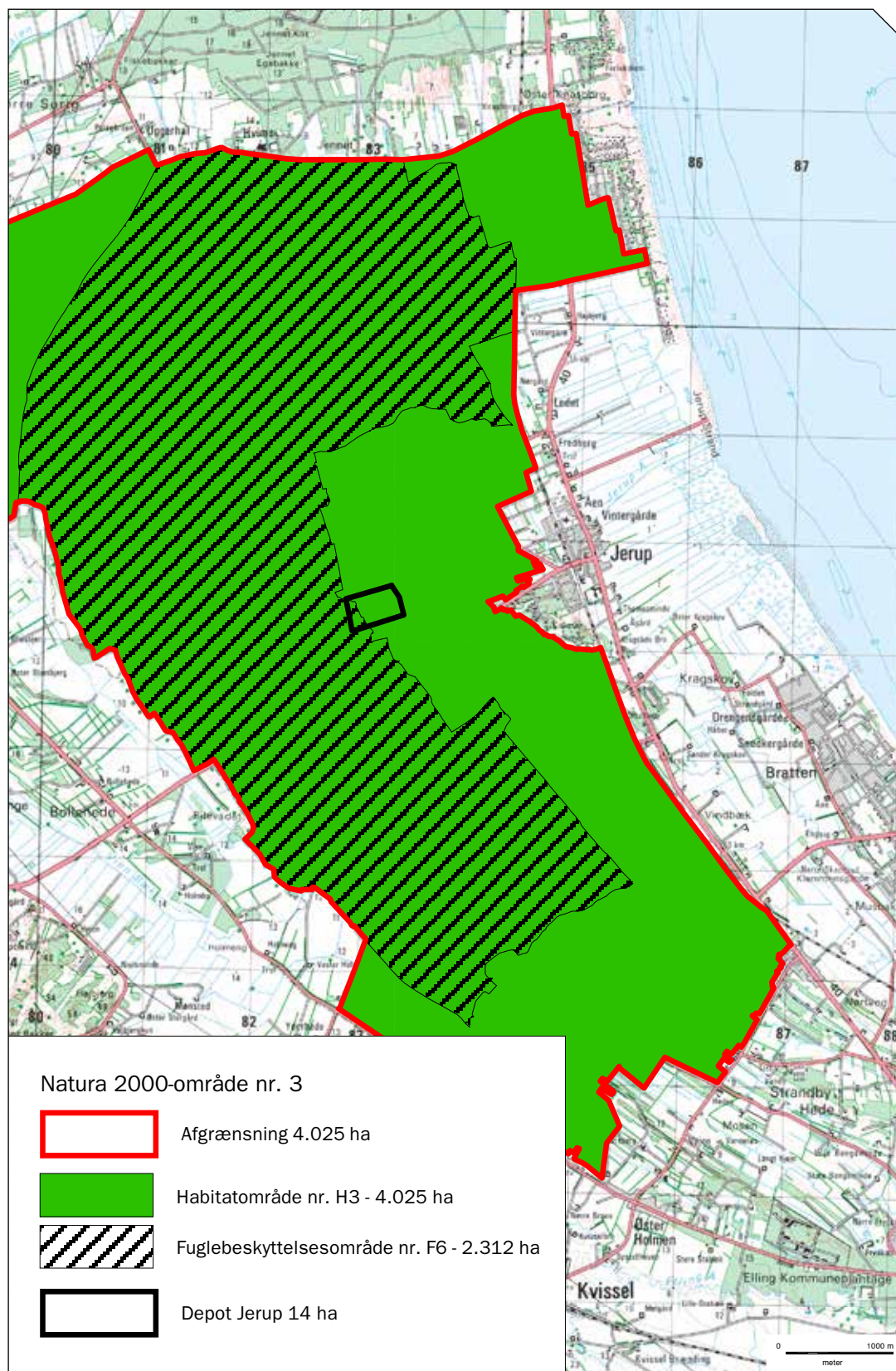
Den militære anvendelse af området omfatter ikke udelukkende opbevaring. Der foregår lejlighedsvist øvelser såsom Dannex- og bevogtningsøvelser. Øvelserne foregår både indenfor hegnet, samt i det omkringliggende terræn.

4.3. Naturbeskyttelse

Depot Jerup rummer en række naturværdier, som der i dette afsnit gøres status over.

4.3.1. Natura 2000-naturtyper og arter

Det er af afgørende betydning for forvaltningen af Depot Jerup, at det er udpeget som en del af Natura 2000-område nr. 3, Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose. Samlet set er Natura 2000-området på 4.025 ha, og depotet udgør derfor kun en meget lille del af det samlede Natura 2000-område (0,3 %). Området udgøres af habitatområde H3 og fuglebeskyttelsesområde F6, se figur 4-2.

Figur 4-2: Kortskitse over Natura 2000-område nr. 3, Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose og overlappet med Depot Jerup.

4.3.2. Udpegningsgrundlag

Habitatområderne er udpeget på baggrund af en række forekommende naturtyper og arter. Udpegningsgrund-

laget for H3 og F6 fremgår af nedenstående tabel 4-1 (Miljøministeriet, 2011)

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. H3		
Naturtyper:	Strandeng (1330) * Grå/grøn klit (2130) * Klithede (2140) Grårisklit (2170) Skovklit (2180) Klitlavning (2190) * Enebærklit (2250) Søbred med småurter (3130) Næringsrig sø (3150) Brunvandet sø (3160) Vandløb (3260) Våd hede (4010) Tør hede (4030)	Enekrat (5130) * Surt overdrev (6230) Tidvis våd eng (6410) Urtebræmme (6430) * Højmose (7110) Nedbrudt højmose (7120) Hængesæk (7140) Tørvelavning (7150) Riggær (7230) Stilkeke-krat (9190) * Skovbevokset tørvemose (91D0) * Elle- og askeskov (91E0)
Arter:	Hedepletvinge (1065)	
Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. F6		
Fugle:	Trane (Y) Tinksmed (Y)	Mosehornugle (Y) Rødrygget Tornskade (Y)

Tabel 4-1: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for H3 og F6: Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose.

For Natura 2000-område nr. 3 (N3) er der udarbejdet en samlet Natura 2000-plan (Miljøministeriet, 2011). Planen bygger blandt andet på basisanalyser udarbejdet

af Miljøcenter Aalborg (Miljøministeriet, 2007). De kortlagte terrestriske habitatnaturtyper på Forsvarets arealer indenfor N3 fremgår af tabel 4-2, samt figur 4-3.

Naturtype, nr.	Ha	Antal lokaliteter	Ha N3	Forsvarets andel i %
*Klithede, 2140	1,7	1	75,8	2,24
Tidvis våd eng, 6410	2,1	2	328,3	0,64
Våd hede, 4010	0,3	1	191,1	0,16
Tør hede, 4030	1,6	1	488,6	0,33

Tabel 4-2: Habitatnaturtyper på Depot Jerup sammenlignet med samme naturtyper indenfor hele Natura 2000-område nr. 3.

På figur 4-3 fremgår naturtilstanden af habitatnaturtyperne. Heraf ses, at ingen af de kortlagte naturtyper i dag lever op til naturtilstandsmålsætningen. I henhold til artsgrundlaget for habitatområde H3 og fuglear-

terne på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F6, vurderes området i sammenhæng med de omgivende arealer at udgøre et potentielt levested for hedepletvinge, trane og rødrygget tornskade.

* angiver særligt truede naturtyper og arter på europæisk plan, som EU prioriterer at beskytte.

Figur 4-3: Tilstandsklasser (rød = dårlig, orange = ringe, gul = moderat, lysegrøn = god og mørkegrøn = høj), for naturtyper, som er tilstandsvurderet i Depot Jerups del af Habitatområde H3. DDO®, © COWI.

Bemærk: Naturtyperne tidvis våd eng (6410) og våd hede (4010) indgår som mosaik i "hovednaturtyperne". De er således uden en nærmere defineret placering og kan derfor ikke ses af figuren.

4.3.2.1. Udbredelse og tilstand

Natura 2000-planen beskriver arealernes og arternes udbredelse, tilstand, bevaringsstatus samt trusler.

Tilstand skal opfattes som en beskrivelse af det aktuelle naturindhold. Bevaringsstatus er derimod et udtryk for, hvordan tilstanden vil være i fremtiden, hvis ikke der sker ændringer i udnyttelsen og de eksisterende trusler, hvormed bevaringsstatus er en prognose for arternes og naturtypernes udvikling. Prognosen for de kortlagte naturtyper er bestemt ud fra deres nuværende naturtilstand sammenholdt med de aktuelle trusler og inddeles i gunstig eller ugunstig prognose. Trusler er at opfatte som de forhold, der forhindrer naturtyper og arter i at opretholde eller udvikle sig i retning af en gunstig bevaringsstatus. Naturtyper i tilstandsklasse 1 (høj tilstand) eller 2 (god tilstand) har en gunstig prognose, hvis det vurderes, at tilstanden også kan opretholdes på lang sigt. For ikke-kortlagte naturtyper og alle arter er prognosen baseret på den bedste tilgængelige viden. Her benyttes begreberne vurderet gunstig, vurderet ugunstig og ukendt prognose.

De kortlagte habitatnaturtyper og deres tilstand indenfor Depot Jerups areal fremgår af figur 4-4.

For de fire naturtyper på Depot Jerup er det gældende, at deres naturtilstandsklasse er 3, svarende til moderat.

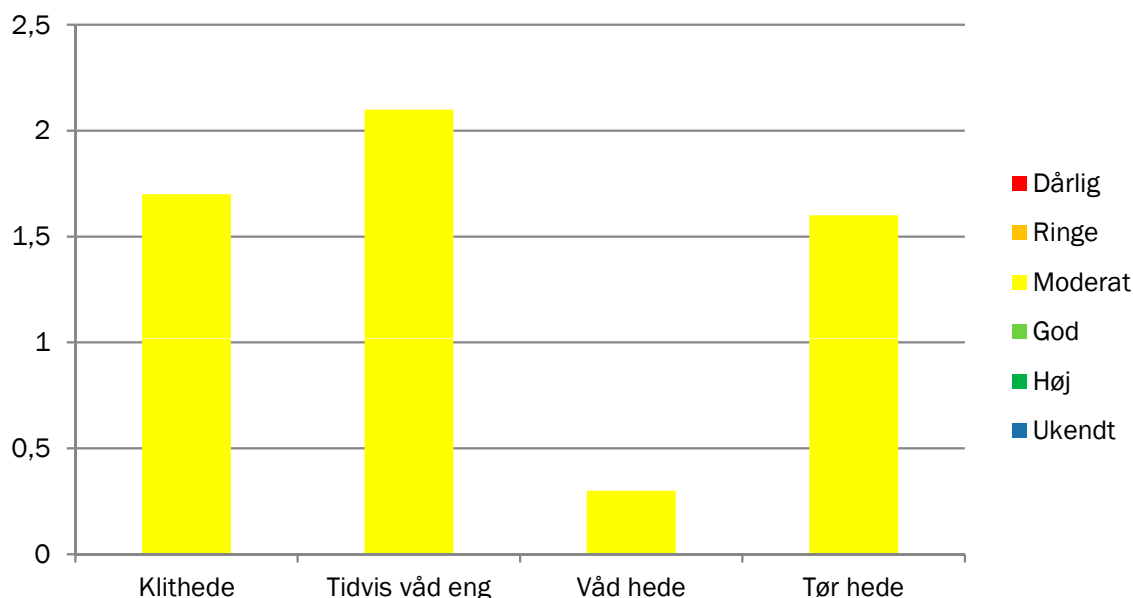
4.3.2.2. Prognose

Prognosen er jf. Miljøministeriet (2011) gunstig eller vurderet gunstig for:

- Trane, da bestanden er stabil, og arten yngler i Råbjerg mose og fouragerer i hele området.
- Hedepletvinge, da populationsstørrelsen generelt har været stigende siden 2000.

Prognosen er jf. Miljøministeriet (2011) ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- Klithede pga. tilgroning med græs, høje urter og vedplanter, invasive arter, da over 25 % af arealerne er i strukturklasse III-V og N-depositionen overskrider laveste tålegrænse på hele arealet.
- Våd hede pga. afvanding, tilgroning, invasive arter, da over 25 % af arealerne er i strukturklasse III-V og da N-depositionen overskrider laveste tålegrænse på hele arealet.
- Tør hede pga. tilgroning især med vedplanter, invasive arter, da over 25 % af arealerne er i strukturklasse III-V og da N-depositionen overskrider laveste tålegrænse på hele arealet.

Figur 4-4: Arealmæssigt omfang af kortlagte habitatnaturtyper på Forsvarets arealer i N3, fordelt på naturtilstandsklasser. Tallene angiver areal i ha.

Vandløbet bærer præg af tidligere tiders udretning.

- Tidvis våd eng pga. afvanding, tilgroning med vedplanter, græs og høje urter, invasive arter, da over 25 % af arealerne er i strukturklasse III-V og da N-depositionen overskrider laveste tålegrænse på hele arealet.

4.3.2.3. Trusler

En række trusler medvirker til, at især bevaringsprognosen for de kortlagte habitatnaturtyper er ugunstig eller vurderet ugunstig. Af betydende trusler nævner Miljøministeriet (2011) blandt andet nedenstående.

Arealreduktion/-fragmentering:

- Arealerne med tør og våd hede er i hele Natura 2000-området begrænset til mindre isolerede forekomster.

Luftbåren kvælstof:

- Tålegrænseintervallet er overskredet for de udpegede naturtyper på Depot Jerup. De kvælstoffølsomme naturtyper er truet af dette. Tålegrænsen ligger på 10-20 kg kvælstof pr. ha pr. år for klithede og tør hede. Våd hede har en tilsvarende tålegrænse på 10-25 kg kvæ-

stof pr. ha pr. år, mens tidvis våd eng tåler maksimalt 15-25 kg kvælstof pr. ha pr. år. (Skov- og Naturstyrelsen 2005).

Tilgroning:

- Opvækst af træer og buske i alle fire habitatnaturtyper udgør en trussel.
- Ligeledes gældende for levesteder for hedepletvinge.

Uhensigtsmæssig hydrologi:

- Våd hede og tidvis våd eng er truet af afvanding.

Invasive arter:

- Bjergfyr og contortafyr udgør en trussel for både de udpegede lysåbne naturtyper og for hedepletvinge.
- Undslupne mink er en trussel mod de udpegede fuglearter.

4.3.3. Beskyttede naturarealer

Ifølge oplysninger fra www.arealinfo.dk er lidt under halvdelen (6,5 ha; 46 %) af Depot Jerups areal registreret

Rødrygget tornskade indgår på udpegningsgrundlaget for Fuglebeskyttelsesområde F6.

som beskyttet natur i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3. De beskyttede naturarealer fremgår af kortbilag 1. Udpegningen udgøres af hede, samt en lille sø. Tilstanden af de terrestriske naturtyper (hede og mose) sikres gennem den indsats, der gennemføres i habitatnaturtyperne, da der er overlap mellem udpegningerne. Søen, der er beliggende indenfor perimeterhegnet, er i god tilstand. Det beskyttede vandløb, der gennemløber den vestlige del af området, har et "kanallignende" forløb.

4.3.3.1. Beskyttede arter

EU's Habitatdirektiv foreskriver særlig beskyttelse af en række plante- og dyrearter (Artikel 12 og Bilag IV).

Denne indsats skal ske generelt, dvs. såvel indenfor som udenfor Natura 2000-områderne. Til gengæld er der ikke som for udpegningsgrundlaget for Natura 2000-krav om, at der skal ske en aktiv indsats, blot må aktiviteter ikke være i modstrid med målsætning om sikring af gunstig bevarelsesstatus for disse arter.

De danske Bilag IV -arter har vidt forskellig udbredelse.

Kortlægning foregår løbende under Det Nationale program for Overvågning af Vandmiljøet og Naturen (NOVANA). Der foreligger desuden en række relevante publikationer, ligesom Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste har foretaget egne registreringer. Forvaltning af Bilag IV -arter er i vid udstrækning indarbejdet i de generelle retningslinjer, som Forsvaret arbejder efter.

På Depot Jerup er der fundet spidssnudet frø, der er en særligt beskyttelseskrævende art (Orbicon, 2011). Spidssnudet frø er vidt udbredt i hele Danmark. Arten foretrækker større sammenhængende mose- og engområder med egnede ynglevandhuller jf. i øvrigt tabel 4-3.

4.3.3.2. Øvrige arter

Der er erkendt spredte forekomster af bjergfyr og contortafyr. Begge er på den danske sortliste over væsentlige invasive arter.

Artsgruppe	Art	EU Habitatdirektivet, bilag II	EU Habitatdirektivet, bilag IV	EU Fuglebeskyttelses- direktivet, bilag I	Den danske rødliste	Øvrige fredede arter
Pattedyr	Hare				VU	
Padder	Spidssnudet frø		X		LC	
	Butsnudet frø				LC	X
	Skrubtudse				LC	X
Krybdyr	Snog				LC	X
	Stålor				LC	X
	Hugorm					X
	Skovfirben					X

Tabel 4-3: Særligt beskyttelseskrævende arter på Depot Jerup. For Den danske rødliste betegner forkortelserne følgende: EN = Moderat truet, NT = Næsten truet, VU = Sårbar og LC = Ikke truet.

4.3.3.3. Skov

Det skovbevoksede, og dermed fredskovspligtige, areal på Depot Jerup udgøres af en bevoksning på ca. 4 ha. Bevoksningen domineres af nåletræ, primært skovfyr og omorikagran. Den biologiske værdi af skoven kan forbedres væsentligt ved en konvertering til en større andel af hjemmehørende træarter, samt ved at efterlade mere dødt ved. Skoven drives efter naturnære principper, der blandt andet skal medvirke til at beskytte værdifuld flora og fauna. Skovens træartssammensætning forventes styrket af de tiltag, der iværksættes i indeværende planperiode.

4.3.3.4. Nøglebiotoper

Ved feltgennemgang af området er der identificeret flere særligt interessante biotoper (Orbicon, 2011). Disse udgør værdifulde naturtyper, strukturer eller elementer for området, selvom de ikke indgår i de kortlagte habitatnaturtyper. Birkesump med sphagnum fremgår af kortbilag 1 som habitattrægrupper nummer 0.1 og 0.2. I den vestlige del findes en brunvandet sø.

Spidssnudet frø, der er en særligt beskyttelseskrævende art, lever i terrænet.

4.4. Publikumshensyn

Der er ikke adgang for offentligheden indenfor den hegnede del af Depot Jerup.

Arealerne udenfor perimeterhegnet er åbne for publikum. Offentlighedens adgang til terrænet sker i dag ved en ridesti, der er udlagt på terrænet, se kortbilag 1. Færdsel til fods er tilladt på hele arealet i henhold til Forsvarets generelle bestemmelser vedrørende offentlighedens adgang, (FBE, 2011g).

4.5. Landskab og geologi

Området omkring Depot Jerup er kendetegnet ved hede-

og klitlandskab. Især det karakteristiske rimmer- og dopper-landskab bør fremhæves som særligt værdifuldt. Dette landskab består af fugtige klitlavninger (dobber), der er mindre moseområder, samt mere eller mindre lyngklædte forhøjninger (rimmer). Kombinationen af dette skaber en lokal variation mht. soleksponering, fugtighed mv., der er medvirkende til skabelsen af et rigt dyre- og planteliv. Landskabstypen er opstået som konsekvens af, at isen under sidste istid har skuret frem og tilbage på disse lokaliteter.

Ifølge den tilgængelige viden omkring jordbunden er der tale om grovsandet jord, (Arealinfo, 2011).

Birkesump med sphagnum er en nøglebiotop og bevares som et urørt moseområde, i form af habitattrægrupper.

Perimeterhegn langs Depot Jerup.

4.6. Historie

Depot Jerup blev bygget midt i 1960'erne og blev anvendt som NATO flådedepot i Danmark (NAFDEP). Depotet servicerede diverse sejlede operative enheder med reservedele og medicin.

Depotet havde denne funktion fra 1967 til udgangen af 1997. Depot Jerup overgik herefter til Flådestation Frederikshavn og fortsatte som materieldepot, hvor det blandt andet blev brugt til opbevaring af materiel fra Holmens udflytning.

Det varede til 2006, hvorefter Forsvarets Depot og Distribution Skrydstrup overtog depotet i et år, hvor der i forbindelse med et forsvarsforlig blev foretaget en stor oprydning af det oplagte materiel. Allerede året efter, i 2007, overgik depotet så til den nuværende funktion under Søværnets Logistiske Støttecenter Frederikshavn.

Kantareller.

5. ANALYSE

Dette afsnit indeholder en emneopdelt diskussion af, hvordan drifts- og plejeplanen på en hensigtsmæssig og velafvejet måde kan tilgodese de opstillede målsætninger under hensyntagen til optimering af ressourceudnyttelsen. Afsnittet svarer til afvejningsafsnittet i de tidligere drifts- og plejeplaner.

5.1. Ny indsats

Med gennemførelsen af Natura 2000-lovgivningen er der krav om, at militære og andre aktiviteter på Depot Jerup ikke medfører forringelse af beskyttede naturtyper og levesteder for arter, eller forstyrrelser der har betydelige konsekvenser for opnåelse af bevaringsmålsætningen for de beskyttede arter. Til vurdering af dette anvendes Natura 2000-planerne, der identificerer de trusler, som igangværende militære og andre aktiviteter evt. påfører naturtyper og arter. Disse trusler bliver i det følgende diskuteret og analyseret med henblik på en afvejning imellem de opstillede mål og på fastsættelse af hensigtsmæssige og passende aktiviteter. Der er ikke i forbindelse med planarbejdet iværksat yderligere screening af betydningen af igangværende militære eller andre aktiviteter i forhold til naturtyper og levesteder, men Forsvaret vil, i det omfang der i planperioden eventuelt bliver opmærksomhed om nye temaer, forholde sig hertil.

Afsnittet fokuserer i særdeleshed på håndtering af truslerne for Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, da disse naturtyper og -arter har særlig høj prioritet. Grundet Depot Jerups arealmæssige begrænsede ansvarsområde indenfor Natura 2000-område nr. 3 fokuseres indsatsen på de dele af udpegningsgrundlaget, hvor det vurderes at Forsvarets forvaltning af området kan bidrage til den samlede målsætning.

5.1.1. Arealreduktion og fragmentering

En række naturtyper har historisk været udsat for men-

neskelige påvirkninger, der har medført arealreduktion og fragmentering. Begge begreber nævnes af samme grund blandt truslerne for våd og tør hede. Truslen anses ikke for aktuel på Forsvares arealer ved Depot Jerup, da naturtyperne her er sammenhængende, og i øvrigt udgør et beskedent areal.

5.1.2. Luftbåren kvælstof

Den øgede mængde kvælstof fra det intensive landbrug udgør en nævneværdig trussel mod de naturtyper, hvortil plantearter med mindre behov for næringsstoffer, er tilknyttet. Den øgede næringsstofbelastning fra luften gør, at disse arter udkonkurreres af mere næringskrævende arter, og artssammensætningen i naturtypen ændres. Det vurderes derfor, at der udenfor Forsvarets ansvarsområde skal etableres foranstaltninger, der kan forhindre denne næringsstofpåvirkning af arealerne ved Depot Jerup. Der henvises her til den samlede Natura 2000-plan for området.

5.1.3. Tilgroning

Tilgroning med græs, høje urter og vedplanter udgør en trussel for de fleste naturtyper og arter, og generelt vil habitatnaturtyperne have gavn af at gå fra den nuværende halvåbne/lukkede landskabstype mod den åbne og mindre vedplante dominerede vegetation. Omfanget af tilgroning med træagtig opvækst er flere steder indenfor naturtypen kraftig fremskredet og skal derfor håndteres.

Der skal i planperioden tages hensyn til den massive foryngelse af især bævreasp, der forventeligt vil komme

efter en rydning. Denne opvækst formodes at være kraftigere, end et højt græsningstryk vil kunne holde nede. Derfor bliver der behov for en motormanuel indsats. Det landskabelige element, i form af rimmer og dobber, vil fremstå tydeligere i de afgræssede og lysåbne naturtyper. Rydning og efterfølgende afgræsning vil ligeledes medføre forbedrede forhold for de arter, der er en del af udpegningsgrundlaget. Indsatsen medvirker til at skabe forbedrede forhold for hedepletvinge, der har behov for lysåbne, ekstensivt drevne arealer. Den rødryggede tornskade sikres ligeledes fourageringsområder ved en mere lysåben og varieret vegetation.

Afgræsning af hedearealerne vil medføre betydelig reduktion af tilgroningsproblemet. Den strukturelle variation i vegetationen vil blive forbedret, og dyrene vil bidrage til en begrænset opvækst af vedplanter. Kvæg foretrækkes bl.a. da trådpåvirkning medvirker til at skabe mere strukturmæssig variation i mikromiljøet, og køernes afgræsningspræferencer gør, at sammensætningen af arter i hedefloraen forbedres. Samlet set giver kvægaafgræsning en større mangfoldighed, og dermed en forbedring af naturkvaliteten, både hvad angår flora, svampe og mikrofaunaen, som eksempelvis de jordlevende insekter, køllesværmere og sommerfugle.

Af hensyn til militære aktiviteter, samt til blandt andet fuglearter tilknyttet de åbne naturtyper, bevares grupper samt spredte solitære træer og buske. Træer og trægrupper anvendes til skjul og fouragering. Trægrupperne udlægges som habitattrægrupper, jf. kortbilag 1.

5.1.4. U hensigtsmæssig hydrologi

For flere af naturtyperne er forbedrede hydrologiske forhold af afgørende betydning for målopfyldelsen. Hævnning af vandstanden vil medvirke til at opfylde målsætningen for følgende naturtyper og arter:

- Tidvis våd eng
- Våde dværgbuskesamfund (våd hede)
- Hedepletvinge (og trane)

Det vurderes pga. det arealmæssige begrænsede omfang som værende udenfor Forsvarets ansvarsområde at gennemføre hydrologiske projekter på Depot Jerup.

Tages der fra andre myndigheders side initiativ til forbedring af hydrologien i en større skala, ønsker Forsvaret at bidrage til projektet, så længe det er foreneligt med områdets øvrige anvendelsesformål.

5.1.5. Invasive arter

Forekomsten af invasive arter på arealet vurderes ikke at udgøre en større trussel for naturudviklingen. De arter der findes, bliver fjernet ved rydning af hedeområdet. Efterfølgende holdes arterne nede af afgræsning. Det forventes nødvendigt med en løbende motormanuel nedskæring af opvækst. Indsatsen reguleres efter behov.

5.1.6. Beskyttede arter

Depotets beskedne areal taget i betragtning ligger det udenfor Forsvarets ansvarsområde at definere en særlig indsats til fordel for udpegede særligt beskyttelseskrævende arter. Det vurderes, at de naturplejeaktiviteter, der gennemføres, vil bidrage til en forbedring af forholdene for særligt beskyttede arter. Hedepletvinge og rødrygget tornskades muligheder for at udnytte området forbedres gennem denne indsats.

Skovfirben lever i terrænet ved Depot Jerup.

6. MODELLER

Afsnittet giver en konkret beskrivelse af de typiske behandlingsmodeller, der planlægges for Depot Jerup med henblik på at tilgodese de konkrete målsætninger, der er opstillet i planen. Modellerne giver baggrunden for de aktiviteter, der opstilles i næste afsnit og kan anskues som en værktøjskasse. Modellerne kan sikre opfyldelse af målsætningerne på sigt og bygger i vid udstrækning på rammer og vilkår fra Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjenestes generelle retningslinjer for arealdrift og -pleje.

Mange aktiviteter går igen fra areal til areal og i øvrigt fra terræn til terræn. Derfor er det hensigtsmæssigt at samle de overordnede beskrivelser af identiske typer af aktiviteter, også kaldet "modeller". Samlet fungerer modellerne således som en værktøjskasse for beskrivelsen af de konkrete aktiviteter, der fremgår af det følgende afsnit og som henfører aktivitetstyperne til de enkelte delarealer. Her er det i nogle tilfælde tilstrækkeligt alene at henvise til en model, men i de fleste tilfælde suppleres med en yderligere beskrivelse af aktiviteten på den konkrete lokalitet. I en række tilfælde er tiltagene på det enkelte areal dog så individuelle, at det ikke er fundet hensigtsmæssigt at udarbejde en egentlig model. Her vil aktiviteten beskrives specifikt i visse tilfælde med reference til en separat projektbeskrivelse.

Forsvaret har vedtaget en række generelle retningslinjer for arealdrift og -pleje formuleret som bestemmelser. Materialet er retningsgivende for de opstillede aktivitetsmodeller og en række af bestemmelse-ernes forskrifter er overført til modellerne og ligeledes til de generelle regelsæt, der er opstillet for Depot Jerup. For yderligere oplysninger henvises til de enkelte bestemmelser (FBE, 2011 a-g), der alle er at finde på www.forsvaret.dk

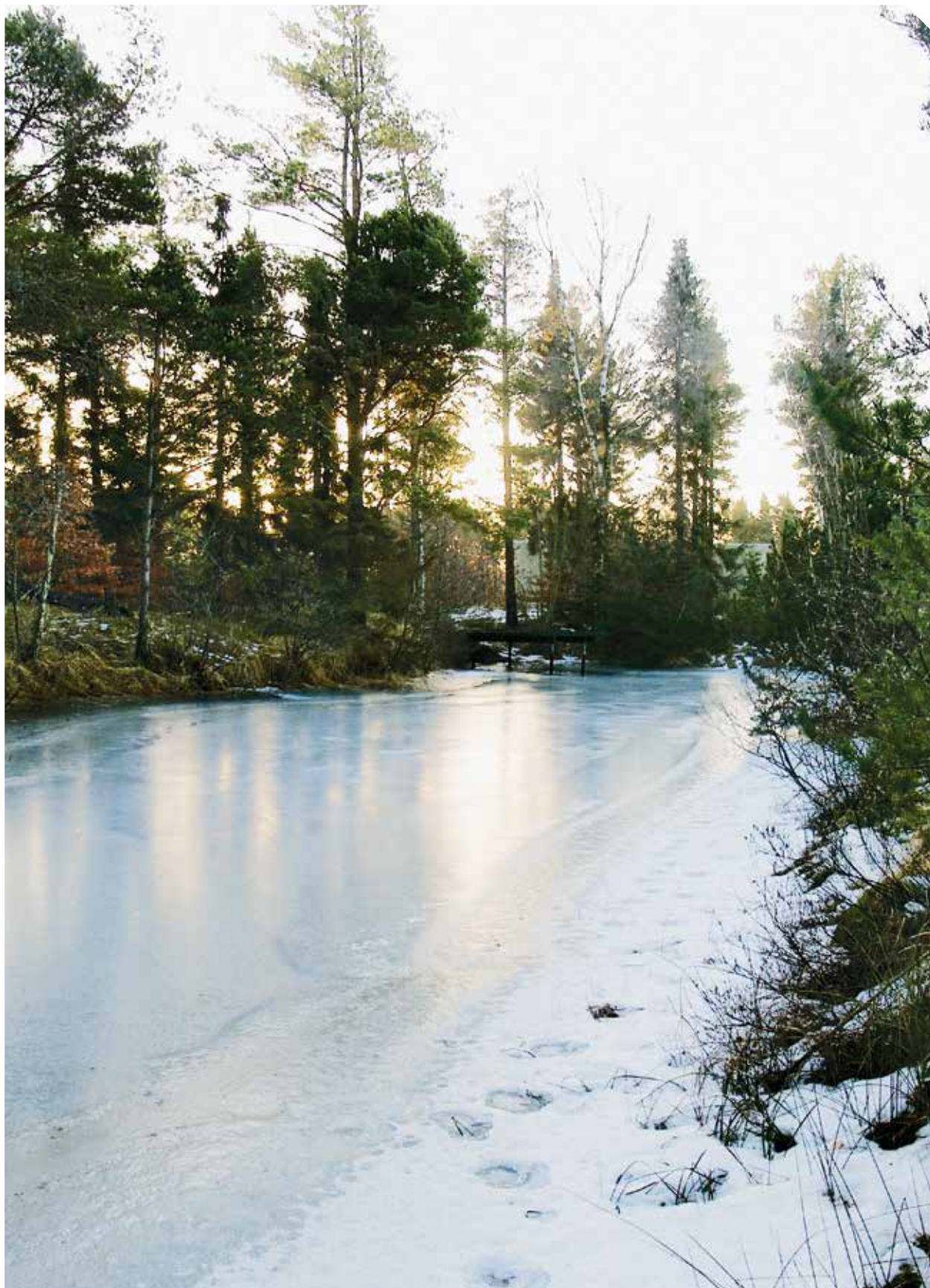
6.1. Modeller til lysåben natur

På tværs af de enkelte bestemmelser gælder grundregler for anvendelse af kemiske bekæmpelsesmidler samt gødning. Der må ikke anvendes kemiske bekæmpelsesmidler. Dog undtages målrettet og planlagt bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo. Brug af gødning holdes på et absolut minimum.

En række aktiviteter kan kræve myndighedstilladelse forud for gennemførelse. Hovedreglen er, at ethvert tiltag, der ikke regelmæssigt og igennem en årrække lovligt har været gennemført på et areal, kræver enten anmeldelse til eller tilladelse hos myndighederne. Emnet er uddybet under beskrivelsen af de enkelte aktivitetsmodeller.

6.1.1. Rydning

Rydning kan iværksættes på alle lysåbne naturtyper, der er tilgroet eller er under tilgroning med træagtig opvækst. Særligt heder, græsland og moser og mange landskabselementer, fx fortidsminder, plejes ved rydning. Fældning af plantede skovbevoksninger med efterfølgende konvertering til lysåbne naturtyper betragtes i denne forbindelse også som rydning.

For alle rydningsaktiviteter gælder en række regler, der blandt andet skal imødegå beskadigelser af dyrenes yngle- og rasteområder:

- Rydning, flishugning og grenknusning må ikke finde sted i perioden 15/4 - 15/7. Kun i tilfælde, hvor aktiviteterne er nødvendige af hensyn til militære behov, kan dette fraviges.
- Træer med reder bør ikke fældes, og reder bør ikke ødelægges uden for de ovennævnte tidspunkter. Sammen med redetræet beskyttes i så fald et nødvendigt antal nabotræer.

For en række fuglearter gælder der specifikt:

- Kolonirugende fugles redetræer må ikke fældes i perioden 1/2 – 31/7.
- Rovfugles og ugleres redetræer må ikke fældes i perioden 1/2 – 31/8.
- Redetræer for ørn, sort stork og rød glente må ikke fældes.
- Hule træer, træer med revner og sprækker og træer med spættehuller bør ikke fældes. Fældning af hule træer og træer med spættehuller må ikke gennemføres i perioden 1/11 – 31/8.

En samlet oversigt, der viser begrænsninger for gennemførsel af skovaktiviteter, fremgår af figur 6-2 i afsnit 6.3 om artsbeskyttelse.

Derudover gælder, at der ikke må anvendes kemiske bekæmpelsesmidler i skovdriften med undtagelse af målrettet og planlagt indsats mod kæmpe bjørneklo. Brug af gødning holdes på et absolut minimum og der må alene anvendes gødningstyper godkendt til økologisk jordbrug.

Rydningens gennemførelse afhænger af tilgroningens karakter. Hvor tilgroningen er massiv vil der være behov for en relativt omfattende førstegangspleje, der kan muliggøre efterfølgende løbende vedligeholdelse ved eksempelvis slåning, afgræsning og –brænding. Tiltagene kan udføres såvel motormanuelt som maskinelt afhængig af situationen. Rydningen kan gennemføres som en total rydning, hvor i princippet al opvækst nedskæres og fjernes. Af hensyn til blandt andet militæranvendelse, landskabsæstetik samt

større dyr og fugle kan rydningen undertiden gennemføres som en delvis rydning, hvor der efterlades enkelte eller grupper af træer og buske. Rydningens ønskede karakter indgår for de enkelte rydningsprojekter i aktivitetsbeskrivelserne. På beskyttede naturarealer skal det nedskårne materiale fjernes fra arealerne, hvis dette er muligt. Rydning af hedearealer skal betragtes i sammenhæng med afskrælning af lyngtørven (morlaget), der fjerner mange næringsstoffer og plejer hedernes næringsfattighed.

Som hovedregel gælder for alle ubefæstede arealer i landzone en rydningspligt (undtaget blandt andet fredskovspligtige arealer), der omfatter både traditionelle landbrugsarealer samt halvkulturarealer som fx eng og hede (Fødevareministeriet, 2010). På disse arealer må der ikke forekomme opvækst af træer og buske ældre end 5 år regnet fra 2004. Lavtvoksende dværgbuske på hedearealer (fx hedelyng og revling) betragtes ikke som opvækst.

Rydning medfører oftest en ændring af naturtilstanden og må på beskyttede naturarealer som udgangspunkt ikke udføres uden dispensation fra den relevante myndighed (typisk kommuner). For fredskovspligtige arealer kan der også kræves dispensation, hvis ikke skovlovens generelle muligheder for etablering af nye åbne naturarealer kan finde anvendelse.

6.1.2. Afgræsning

Ved et passende græsningstryk kan afgræsning modvirke tilgroning med høj urte- og græsvegetation samt træer og buske. I modsætning til rydning kan afgræsning dårligt genskabe tilgroede lysåbne naturtyper, men først og fremmest bidrage til at vedligeholde eksisterende lysåbne arealer.

I forhold til den militære arealudnyttelse er afgræsning ofte problematisk, særligt i skydeområder, hvor græsningsdyr kan blive ramt og hvor tilsyn ikke er muligt i perioder med vedvarende skydeaktiviteter. I skydeområder kan afgræsning derfor som udgangspunkt kun lade sig gøre i skydefri perioder af en vis varighed, f.eks. i sommerferien. Græsning foretages i så store områder, at indhegning, udsætning og pasning af dyr er lønsom. Inden for større

hegnede arealer foretages den om muligt i rotation i delhegn, så der opstår flere græsningsstadier. Intensiv afgræsning i en kort periode har stor værdi og er en god plejemetode selv, hvor den af hensyn til skydeaktiviteter kun kan finde sted i en kortere periode f.eks. juli. Art og race udvælges efter lokale muligheder, egnethed m.v. i forhold til vegetationstype, jordbund, hydrologiske forhold m.v.

Græsning kan gennemføres på alle tørre og på de fleste fugtige/våde naturtyper, typisk hede, græsland, strandenge, moser og søer (bredarealet). Græsning af skov har også store naturmæssige fordele. Hegning, normering af belægning, vanding, læ og andre dyreværnsmæssige forholdsregler skal tilgodeses igennem forpagtningsaftale.

Afhængig af græsningstrykket kan afgræsning opfattes som enten vedligeholdende pleje af hidtidig tilstand eller en reel ændring af naturtilstanden. Påbegyndelse af afgræsning kan på den baggrund være dispensationskrævende i forhold til naturbeskyttelsesloven. Skovloven muliggør under visse forhold afgræsning på skovbevoksede og ubevoksede fredskovspligtige arealer.

6.2. Modeller til skovdrift

For alle skovaktiviteter gælder en række regler, der blandt andet skal imødegå beskadigelser af dyrenes yngle- og rasteområder:

- Skovning, udkørsel, fældebunkelægning, flishugning og grenknusning må ikke finde sted i perioden 15/4 - 15/7. Kun i tilfælde, hvor aktiviteterne er nødvendige af hensyn til militære behov, kan dette fraviges.

Øvrige regler for skovaktiviteter er sammenfaldende med dem der er nævnt under afsnit 6.1.1. Rydning.

En samlet oversigt der viser begrænsninger for gennemførsel af skovaktiviteter fremgår af figur 6-2 i afsnit 6.3 om artsbeskyttelse.

6.2.1. Skovudviklingstyper

Skovudviklingstyperne er et veletableret begreb, som ligger til grund for skovplanlægningen på alle

Forsvarets arealer. Skovudviklingstypen beskriver på grundlag af kortlægning af dyrkningsvilkår på en given lokalitet den bevoksningstype, der ønskes på meget lang sigt, (Larsen & Skov- og Naturstyrelsen, 2005). Dyrkningsvilkårene indbefatter jordbundens dyrkningsmæssige karakteristika, herunder vand- og næringsstofforsyning, samt forekomst af eventuelle særlige faktorer af betydning for træarterne så som eksempelvis rodhæmmende lag og vandstuvning. Beskrivelsen af skovudviklingstypen sker i form af et forventet skovbillede, den tilstræbte træartssammensætning samt mulig udviklings- og foryngelsesdynamik. Skovudviklingstypen omfatter desuden en vurdering af muligheden for vedproduktion samt en beskrivelse af de naturmæssige, kulturhistoriske og rekreative værdier knyttet til skovtypen. Alle skovudviklingstyper opererer med træartsblandinger. Ideelt set vil valg af skovudviklingstype ikke afhænge af den nuværende bevoksning, men af en grundlæggende vurdering af de skovdyrkningsmæssige muligheder på den enkelte lokalitet. Opbygningen af varierede skovstrukturer tager lang tid. Derfor kan tidshorisonten for realiseringen af skovudviklingstypen på det enkelte areal også være meget langsigtet. Skovudviklingstypen skal derfor ikke opfattes som et fast defineret mål, men snarere som en sandsynlig og ønskelig udviklingsretning.

Skovudviklingstyperne er således formuleret relativt bredt og skal fortolkes fleksibelt. Derfor er det valgt ikke at opstille mange skovudviklingstyper med præcise og detaljerede beskrivelser af fremtidige træartsfordelinger og strukturer. I stedet er der udarbejdet forholdsvis få skovudviklingstyper, og der er lagt vægt på, at de skal være dynamiske, og at de skal kunne videreudvikles. De bedst egnede skovudviklingstyper udvælges fra Larsen & Skov- og Naturstyrelsen (2005) med udgangspunkt i katalogets regionsvise opdelinger, hvor Depot Jerup ligger i region I – klitregionen. For området er udvalgt én skovudviklingstype.

6.2.2. Skovudviklingstype 22: Eg med lind og bøg

Beskrivelse

Etageret egeskov domineret af vintereg (evt. stilkeg) og med spredt indblanding af lind, birk, skovfyr, asp, røn og bøg. I underetagen kan der forekomme tørst, hæg, hyld og andre buske; ud mod rande og skovbryn desuden tjørn, slåen, vild æble, ene mv

Skovudviklingstypen hører typisk til på bakkeøerne samt de sandede dele af morænelandskabet i Nord- og Midtjylland. Det er en skovudviklingstype, der kan udvikle sig tilfredsstillende på jorde med lav til middel næringsstof-forsyning og lav til middel vandholdende evne. Skovudviklingstypen kan sandsynligvis forbedre jordbundstilstanden på jorde med tykke morlag.

Militære udviklingsmål

Typen vil særligt i vinterhalvåret være en relativt åben skovudviklingstype, men den store variation i træarter vil give gode muligheder for dækning og sløring.

Biologiske udviklingsmål

Skovudviklingstypen danner lysåbne skove på middelgod til mager bund. Den skaber stor biodiversitet og sikrer den genetiske variation af en række hjemmehørende buskarter. Der vil typisk være tale om en morbundsfloa, men muldopbygning kan på langt sigt give muligheder for en rigere flora. Egeskoven er bolig for mange insekt- og fuglearter, og olden er et vigtigt fødegrundlag for både pattedyr og fugle. Lind har i kraft af at være insekt-bestøvet betydning for en række insektarter.

Rekreative udviklingsmål

En egeblandingsskov bestående af lystræer er attraktiv. Det er en flot, lys og frodig skov, forår og sommer, og om efteråret har den mange høstfarver. Skovudviklingstypen vil ikke opleves så massiv som skovudviklingstype: Eg med ask og avnbøg. Den er dog tæt, og det er derfor svært at bevæge sig igennem den. Det er muligt at få oplevelsen af at være alene i skoven.

6.2.3. Habitattrægrupper og –træer

Skovdriften i Forsvarets skove skal sikre eksistensen af store og gamle (veteran-)træer. Eksisterende dødt ved efterlades til naturligt henfald og i skovområder, hvor dødt ved forekommer i utilstrækkelig mængde gennemføres en aktiv indsats for at skabe såvel stående som liggende dødt ved. Veterantræer såvel som dødt ved sikres ved udlægning af urørt skov, der på lang sigt garanterer forekomsten af dødt ved. Ligeledes sikres dødt ved igennem udlægning af habitattrægrupper, hvor døde træer samles i grupper for at fremme spredningsmuligheder for tilknyttet flora og fauna samt af driftstekniske hensyn. Habitattrægrupper udlægges og etableres efter følgende anvisning:

- Omfang og placering af habitattrægrupper varierer fra terræn til terræn, men udlægningen skal svare til følgende minimum: For hver ca. 3 ha løv-/nåletræbevoksning udvælges én habitattrægruppe på minimum 0,2 ha.
- Habitattrægrupper udvælges i alle skovudviklingstyper med undtagelse af skovudviklingstype 94: Urørt skov.
- Markante arealer med naturlig fysisk afgrænsning foretrækkes. Habitattrægrupper afmærkes på

Figur 6-1: Fremtidig skovstruktur for skovudviklingstype 22 eg med lind og bøg, Larsen & Skov- og Naturstyrelsen (2005)

grundkortet. Af sikkerhedshensyn placeres habitattrægrupper ikke i umiddelbar nærhed af offentlige veje, men gerne i visuel afstand til fremme af oplevelsesværdi.

- I nåletræsbevoksninger inddrages om muligt forekommende løvtræer i habitattrægrupper eksempelvis i forbindelse med ydre og indre bryn.
- Indenfor yngre habitattrægrupper fremmes udvikling af bredkronede veterantræer. Tyndingstræer efterlades som liggende og/eller stående dødt ved.
- Habitattrægrupper udvælges i yngre bevoksninger og senest ved en bevoksningsalder på 50 år.
- Fra bevoksningsalder på 50 år frembringes aktivt dødt ved svarende til min. 3 døde stående træer pr. habitattrægruppe og min. 3 døde liggende træer pr.

habitattrægruppe. Øvrige træer henlades til naturlig død og forfald. Til stadighed sikres både liggende og stående dødt ved i habitattrægrupperne.

- Habitattrægrupper sikres ved aktive indgreb i form af ringning, fældning, sprængning, væltning eller anden metode, der kan sikre stående og liggende dødt ved.

Enkeltstående habitattræer i form af døde eller hule træer, træer med revner, sprækker, rådne partier, grov og tyk bark skånes også udenfor habitattrægrupper. Habitattræer udgør om muligt udgangspunkt for placering af habitattrægrupper. De afmærkes ikke på kort.

For yderligere oplysninger om skovdriften henvises til www.forsvaret.dk

Aktivitet	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Skovning, flisning, knusning												
Fældning redetræer, kolonirugere												
Fældning redetræer, rovfugle og ugle												
Fældning hule træer og træer med spættehuller												
Fældning redetræer, ørn, sort stork, rød glente												
Ødelægge digesvalereder												
Afbrænding af hede												
Slåning og rydning af hede												
Slåning af græsarealer 1. gang												
Oprensning af vandhuller												

Signatur	Forklaring
	Aktiviteten må ikke gennemføres
	Aktiviteten bør ikke gennemføres
	Aktiviteten kan gennemføres

Figur 6-2: Aktivitetstypernes tilladte gennemførselsperioder (FBE, 2011b).

6.3. Artsbeskyttelse

For at tilgodese særligt beskyttelseskrævende arter er for alle Forsvarets arealer opstillet retningslinjer for så vidt angår aktiviteterne tidsmæssige gennemførelse, se figur 6-2.

6.4. Publikumshensyn

Forsvarets arealer vil normalt være åbent for publikum efter de retningslinjer, der fremgår af drifts- og plejeplanen og ordensreglementet, der er placeret ved indfaldsveje til arealet, når der ikke foregår militær aktivitet på arealerne (typisk weekender, aftener og lignende). Visse skydeområder, flyvestationer, depot- og tankområder, tekniske installationer mv. kan være permanent afspærret for publikum af hensyn til sikkerhed, eksempelvis ved fare for udetoneret, sprængfarlig ammunition i området.

For at udvikle mulighederne for den offentlige rekreative brug af arealerne arbejder Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste målrettet på at etablere og vedligeholde samarbejder med relevante interesseorganisationer.

De områder, der ikke permanent er afspærrede, vil være åbne for publikums færdsel til fods over hele arealet, når dette ikke anvendes til uddannelses- og øvelsesformål. På arealer, der er åbne for offentligheden, vil det som udgangspunkt også være muligt at cykle eller ride. Ordensreglementerne vil indeholde beskrivelser af, hvor-

ledes cyklister og ryttere kan anvende arealerne. Der kan udlægges særlige ridestier.

Gennemførelse af organiserede aktiviteter kræver forudgående tilladelse fra Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste. I vurderingen af, om et arrangement kan gennemføres, lader Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste indgå lokale hensyn til naboer, naturbeskyttelse mv. For særlige aktiviteter kan Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste af praktiske hensyn udarbejde en kvote for, hvor mange arrangementer der årligt kan gennemføres.

På de arealer, der er omfattet af en drifts- og plejeplan, og hvortil offentligheden har adgang, skal der gennemføres formidling af natur-, kultur- og friluftstinteresser målrettet mod det omkringliggende samfund. Formidlingen skal ske i samarbejde med lokale offentlige og private aktører.

Drifts- og plejeplanerne er centrale redskaber i formidlingen, og disse skal derfor fremstå informative og være let tilgængelige. Drifts- og plejeplaner og tilhørende formidling udgives i et godkendt layout. Ved indfaldsveje og stier til terrænet opsættes informationsstandere, hvor blandt andet vandretursfoldere samt yderligere information er tilgængelig.

Over dette fugtige område er der etableret en gangbro for ryttere og gående.

7. AKTIVITETER

Dette afsnit anviser på grundlag af målsætninger, status og analyse den praktiske konkrete realisering af indsatsprogrammet på det enkelte delareal. Dette sker som en udmøntning af de modeller, der er oplistet i kapitel 6, hvor den enkelte aktivitet i mange tilfælde beskrives yderligere. Hertil kommer aktiviteter, som ikke er omfattet af en model og som derfor beskrives mere grundlæggende, evt. med henvisning til særskilte projektformuleringer. Afsnittet kan omsættes direkte i jobbeskrivelser.

Det vedlagte aktivitetskort (kortbilag 2) illustrerer de overordnede planlagte drifts- og plejetiltag i den kommende planperiode (15 år). De enkelte aktiviteter er nærmere beskrevet i nedenstående afsnit, hvor de første afsnit beskriver aktivitetstyper med tilknyttede modeller. Efterfølgende gennemgås en række specifikke aktiviteter, der ikke er suppleret af egentlige modelbeskrivelser. For hver aktivitetsgruppe fremvises en tabel over de planlagte aktiviteter. Tabellen indeholder kolonner med oplysninger om: Målsætning, Id-nummer, lokalitet, afdelinger, areal, udførelsestidspunkt og bemærkninger.

Målsætningskolonnen beskriver hvilken målsætningstype, der udgør grundlaget for aktiviteten. Id-nummeret fremgår også af aktivitetskortet og udgør forbindelsen mellem kort og tabel. Arealkolonnen er for visse aktiviteter underopdelt i to delkolonner, hvoraf den første beskriver størrelsen på det samlede aktivitetsareal, der med mindre andet tydeligt fremgår, er opgivet i ha. Den anden beregner et gennemsnitligt årligt aktivitetsareal fra og med 2012 til og med det planlagte udførelsestidspunkt. Under bemærkninger uddybes den enkelte aktivitet.

Behovet for rydning er stedvis stort. Kraftig fremspiring af bævreasp fremgår bl.a. af billedet.

7.1 Rydning

Nedenstående aktiviteter tager udgangspunkt i modelafsnit 6.1.1, hvortil der henvises for yderligere oplysninger. Sammenlagt planlægges ryddet ca. 5,7 ha indenfor kommende planperiode.

Målsætning	Id	Lokalitet	Afd.	Areal (ha)	Areal/år (ha)	Gennemføres	Bemærkninger
Natur	1.2	Hele terrænet udenfor hegnet, bortset fra habitat-trægrupper og solitære træer.	1	5,7	5,7	2014	Rydningen foretages maskinelt, hvor større træer og træer ned til ca. 5 cm diameter skoves. Efterfølgende motormanuel nedskæring af mindre træer. Der efterlades op til 10 hjemmehørende solitære træer og buske pr. ha, evt. i grupper. Materialet køres bort og flises. Afdelingen hegnes i 2014. Eventuelle forekomst af stikkende buske ryddes ikke. Efterfølgende nedskæres årligt ny opvækst, der ikke kan holdes nede ved afgræsning. Må ikke gennemføres i nærheden af vandhullerne i perioden november-april.

Tabel 7-1: Planlagte rydningsaktiviteter på Depot Jerup indenfor kommende planperiode 2012-2026.

7.2. Afgræsning

Nedenstående aktiviteter tager udgangspunkt i modelafsnit 6.1.2, hvortil der henvises for yderligere oplysninger.

Målsætning	Id	Lokalitet	Afd.	Areal (ha)	Areal/år (ha)	Gennemføres	Bemærkninger
Natur	1.1	Hele terrænet udenfor perimenterhegnet.	1	6,5	6,5	Efter rydning og senest 2015.	Kvægafgræsning anbefales. Der etableres en hegning i ydergrænsen af terrænet. Ved krydsning af vejen, der går gennem arealet, etableres færste.

Tabel 7-2: Planlagte afgræsningsaktiviteter på Depot Jerup indenfor kommende planperiode 2012-2026.

7.3. Skov

Nedenstående aktiviteter tager udgangspunkt i modelafsnit 7.2, hvortil der henvises for yderligere oplysninger.

Målsætning	Id	Lokalitet	Afd.	Areal (ha)	Areal/år (ha)	Gennemføres	Bemærkninger
Natur	1.4	Skov indenfor perimenterhegnet.	1	4	4	2014	Klargøres til skovudviklingstype 22. Der tyndes i denne bevoksning for bestandstræer af eg, skovfyr og birk. Der fjernes ved tyndingen en så stor andel omorikagran som muligt. I områder med stor andel omorikagran ryddes lysninger (på mindst 0,2 ha). Der kan efterfølgende plantes mindre grupper med eg.

Tabel 7-3: Planlagte skovaktiviteter på Depot Jerup indenfor kommende planperiode 2012-2026.

7.4. Habitattrægrupper

Gennemføres efter model 6.2.3. Der henvises til kortbilag 1, hvor habitattrægrupperne er indtegnet.

Målsætning	Id	Lokalitet	Afd.	Antal og areal (ha)	Gennemføres	Bemærkninger
Natur	0.1, 0.2, 0.3, 0.4, 0.5, 0.6	Skovarealer og hedearealer.	1	6 stk., samlet ca. 0,7 ha på hele terrænet.	2015	Dødt ved sikres ved naturlig henfald eller på sigt evt. ved indgreb.

Tabel 7-4: Planlagt udlægning af habitattrægrupper på Depot Jerup indenfor kommende planperiode 2012-2026.

7.5 Ikke-modelbeskrevne aktiviteter

Nedenstående aktiviteter knytter sig ikke til nogen overordnet modelbeskrivelse, og beskrives af samme grund i ét skema.

Målsætning	Id	Lokalitet	Afd.	Længde (m)	Længde/år (m)	Gennemføres	Bemærkninger
Militær	1.3		1	1150	1150	2014	Der etableres og friholdes et kørespor (4 m bredt) på begge sider af perimeterhegnet omkring depotet. Hvor dette ikke er muligt grundet topografiske forhold eller lignende, etableres et bevoksningsfrit areal, der kan friholdes manuelt. Hegnet gennemgås herefter mindst en gang årligt og uønsket opvækst fjernes.
Militær	Ikke på kort		1	1500	1500	2015	Matrikelstel markeres i terrænet med sort/gule pæle.

Tabel 7-5: Planlagte ikke-modelbeskrevne aktiviteter på Depot Jerup indenfor kommende planperiode 2012-2026.

8. REFERENCER

Arealinfo (2011): Danmarks Miljøportal. Tilgængelig på www.miljoeportal.dk

DOF-basen (2011): Registreringsdatabase. Tilgængelig på Internettet. <http://www.dofbasen.dk/>

FBE (2011a): FBE bestemmelse for drifts- og plejeplaner. Bilag 5 til FBEBST 610-6. 7 s.
Tilgængelig på www.forsvaret.dk

FBE (2011b): FBE bestemmelse for drift og pleje af skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.
Underbilag 1 til Bilag 5 til FBEBST 610-6. 11 s. Tilgængelig på www.forsvaret.dk

FBE (2011c): FBE bestemmelse for drift og pleje af lysåbne natur- og landbrugsarealer samt bevoksede ikke-fredskovspligtige arealer. Underbilag 2 til Bilag 5 til FBEBST 610-6. 10 s. Tilgængelig på www.forsvaret.dk

FBE (2011d): FBE bestemmelse for bevarelse og pleje af fortidsminder og andre kulturspor.
Underbilag 3 til Bilag 5 til FBEBST 610-6. 4 s. Tilgængelig på www.forsvaret.dk

FBE (2011e): FBE bestemmelse for forebyggelse og bekæmpelse af invasive plante- og dyrearter.
Underbilag 4 til Bilag 5 til FBEBST 610-6. 3 s. Tilgængelig på www.forsvaret.dk

FBE (2011f): FBE bestemmelse for vildtpleje, jagt, regulering og fiskeri.
Underbilag 5 til Bilag 5 til FBEBST 610-6. 9 s. Tilgængelig på www.forsvaret.dk

FBE (2011g): FBE bestemmelse for offentlighedens rekreative anvendelse af Forsvarsministeriets arealer.
Underbilag 6 til Bilag 5 til FBEBST 610-6. 3 s. Tilgængelig på www.forsvaret.dk.

Forsvarsministeriet (2012): Forsvarsministeriets miljø- og naturstrategi, 2012-2015.
Tilgængelig på www.forsvaret.dk

Fugle og Natur (2011): Artsdatabase. Tilgængelig på Internettet. <http://www.fugleognatur.dk/>

Fødevareministeriet (2010): Bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur.
Tilgængelig på www.retsinfo.dk

Larsen, J. B. og Skov- og Naturstyrelsen (2005a): Katalog over skovudviklingstyper i Danmark.
Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen.

Miljøcenter Aalborg (2007): Basisanalyse, Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose – N3.

Miljøministeriet (2007): Bekendtgørelse om støjregulering af Forsvarets øvelsespladser og skyde- og øvelsesterræner. Tilgængelig på www.retsinfo.dk

Miljøministeriet (2011): Naturstyrelsen. Natura 2000-plan 2010-2015.
Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose, Natura 2000-område nr. 3, Habitatområde H3, Fuglebeskyttelsesområde F6.

Orbicon (2011): Biolog Jacob P. Jacobsen. Biologisk feltgennemgang af Depot Jerup, udført for Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste sommeren 2011.

Skov- og Naturstyrelsen (2005): Senest opdaterede tålegrænser. Tilgængelig på Internettet. <http://www.naturstyrelsen.dk/NR/rdonlyres/37BDD7F3-1441-475E-9776-5E72AD9C8967/14951/Ammoniakmanual02122005.pdf>

9. BILAG

Bilag 9.1: Træarts- og anvendelseskoder

Bilag 9.2: Gennemgang af udpegningsgrundlag.

Bilag 9.3: Høringsnotat vedrørende indkomne høringssvar.

Bilag 9.4: Høringssvar.

KORTBILAG

Kort 1: Grundkort

Kort 2: Aktivitetskort (drifts- og plejekort)

Kort 3: Skovudviklingstypekort

Træarts- og anvendelseskoder

<u>Kode</u>	<u>Træart/anvendelse</u>	<u>Kode</u>	<u>Træart/anvendelse</u>
	<u>Løvtræ</u>		<u>Uproduktivt areal</u>
ALØ	diverse løvtræ	FRI	fri tilgroning
ASK	ask	KRA	krat
BIR	birk	MLU	afdrifter
BØG	bøg		<u>Ubevokset</u>
EG	eg	AAN	anden anvendelse
EL	el	BAN	bane
ELM	elm	BRL	brandlinie
KIR	kirsebær	BÆL	bæltespor
LIN	lind	ENG	eng
PIL	pil	FUT	træningsbane
POP	poppel	GRU	grusgrav
REG	rødeg	GRÆ	græs
ÆR	ahorn	HED	hede
	<u>Nåletræ</u>	HUS	hus og have
ANÅ	diverse nåletræ	KLK	kaserne
BJF	bjergfyr	KLI	klit
COF	contortafyr	LUØ	granatbane
CYP	cypres	MAR	mark
DGR	douglas	MOS	mose
FBF	fransk bjergfyr	ORE	overdrev
GRA	grandis	REK	rekreativt areal
HGR	hvidgran	SKB	skydebane
LÆR	lærk	SKR	skrænt
NGR	nordmannsgran	SLE	slette
NOB	nobilis	STB	strandbred

Bilag 9.2 Gennemgang af udpegningsgrundlag**Naturtyper på udpegningsgrundlag for Habitatområde H3.*****Klithede, 2140**

Udbredelse (antal forekomster og størrelse) i Depot Jerup: 1/1,7 ha	Prognose i N3: Ugunstig / vurderet ugunstig	Mål og retningslinjer: Naturtilstandsklasse II (God)			
Trussel:	Tilgroning med græs, høje urter og vedplanter	Invasive arter	Luftbåren kvælstof	Moderat strukturklasse (III)	
Muligt virkemiddel (jf. plan):	Græsning	Bekæmpelse	Administrative retningslinier	Drift og naturpleje	
Aktiviteter:	Rydning af træer og buske	Ingen aktuelle	Ingen	Græsning	

Tidvis våd eng, 6410

Udbredelse (antal forekomster og størrelse) i Depot Jerup: 2/2,1 ha	Prognose i N3: Ugunstig / vurderet ugunstig	Mål og retningslinjer: Naturtilstandsklasse II (God)			
Trussel:	Hydrologi	Tilgroning	Invasive arter	Moderat strukturklasse (III)	Luftbåren kvælstof
Muligt virkemiddel (jf. plan):	Hævet vandstand ved naturgenopretning	Rydning	Bekæmpelse	Drift og naturpleje	Administrative retningslinier
Aktiviteter:	Ingen / analyse af muligheder	Rydning af hedebladen	Ingen aktuelle	Græsning	Ingen

Våd hede, 4010

Udbredelse (antal forekomster og størrelse) i Depot Jerup: 1/0,3 ha	Prognose i N3: Ugunstig / vurderet ugunstig	Mål og retningslinjer: Naturtilstandsklasse II (God)			
Trussel:	Hydrologi	Tilgroning	Invasive arter	Moderat strukturklasse (III)	Luftbåren kvælstof
Muligt virkemiddel (jf. plan):	Hævet vandstand ved naturgenopretning	Rydning	Bekæmpelse	Drift og naturpleje	Administrative retningslinier
Aktiviteter:	Ingen / analyse af muligheder	Rydning af hedebladen	Ingen aktuelle	Græsning	Ingen

Tør hede 4030

Udbredelse (antal forekomster og størrelse) i Depot Jerup: 1/1,6 ha	Prognose i N3: Ugunstig / vurderet ugunstig	Mål og retningslinjer: Naturtilstandsklasse II (God)			
Trussel:	Tilgroning med græs, høje urter og vedplanter	Invasive arter	Luftbåren kvælstof	Moderat strukturklasse (III)	
Muligt virkemiddel (jf. plan):	Græsning	Bekæmpelse	Administrative retningslinier	Drift og naturpleje	
Aktiviteter:	Rydning af træer og buske	Ingen aktuelle	Ingen	Græsning	

Arter på udpegningsgrundlag for Habitatområde H3.

Hedepletvinge				
Udbredelse (antal forekomster og størrelse) i Depot Jerup: Ingen	Prognose i N3: Gunstig	Mål og retningslinjer: Skabe mulige levesteder.		
Trussel:	Fragmentering	Invasive arter	Tilgroning med vedplanter	Uhensigtsmæssig hydrologi
Muligt virkemiddel (jf. plan):	Udvidelse af naturarealet	Naturpleje	Naturpleje	Forbedring af hydrologi
Aktiviteter:	Naturpleje / afgæsning	Rydning / afgræsning	Rydning / afgræsning	Undersøgelse af muligheden for forbedringer

Fugle på udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområde F6.

Rødrygget tomskade		
Udbredelse (antal forekomster og størrelse) i Depot Jerup: Ingen	Prognose i N3: Ugunstig eller vurderet ugunstig	Mål og retningslinjer: Skabe mulige levesteder.
Trussel:	Tilgroning med græs og høje urter	Tilgroning med vedplanter
Muligt virkemiddel (jf. plan):	Naturpleje	Naturpleje
Aktiviteter:	Afgræsning	Rydning / afgræsning

Trane		
Udbredelse (antal forekomster og størrelse) i Depot Jerup: Ingen	Prognose i N3: Gunstig	Mål og retningslinjer: Skabe mulige levesteder.
Trussel:	Uhensigtsmæssig hydrologi	Tilgroning med vedplanter
Muligt virkemiddel (jf. plan):	Forbedring af hydrologi	Naturpleje
Aktiviteter:	Undersøgelse af muligheden for forbedringer	Rydning / afgræsning

Bilag 9.3. Høringsnotat vedrørende indkomne forslag til "Depot Jerup, Drifts- og plejeplan 2012-2026"

9.3.1. Baggrund

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse gennemfører gennem drifts- og plejeplaner en 15. årig planlægning for Forsvarsministeriets arealer. Der er ikke tidligere udarbejdet en drifts- og plejeplan for Depot Jerup.

Der er tradition for, at forslag til drifts- og plejeplaner efter den interne bearbejdning forelægges til ekstern høring blandt myndigheder, organisationer og øvrige interesserede. Denne proces blev for nærværende drifts- og plejeplan for Depot Jerup igangsat jf. høringsskrivelse d. 3. november 2014, hvor høringsmaterialet (drifts- og plejeplan med tilhørende kort) var vedlagt. Høringsfristen blev fastsat til perioden den 10. november 2014 til den 15. december 2014.

I nedenstående tabel fremgår det hvilke interessenter, som er blevet hørt, samt hvilke høringssvar der er modtaget inden for høringsfristens udløb:

Institution	Høringssvar
Naturstyrelsen Vendsyssel	
Frederikshavn Kommune	
Danmarks Naturfredningsforening	✓
WWF – Verdens Naturfond	
Dansk Ornitologisk Forening	
Danmarks Jægerforbund	
Friluftsrådet	
Dyrenes Beskyttelse	
Verdens Skove	
Entomologisk Fagudvalg	
Dansk Pattedyrforening	

Høringssvaret kan ses i Bilag 9.4 i dets fulde ordlyd.

Relevante høringssvar er indarbejdet i de pågældende kapitler i nærværende drifts- og plejeplan og beskrives temavist i det følgende. En evt. indarbejdelse af høringssvar foretages uden yderligere formel høring.

9.3.2. Gennemgang af temaer

I de følgende afsnit gennemgås høringssvaret. Der refereres først til høringssvaret - i visse tilfælde med konkrete citater. Derefter foretages der en sammenfattende vurdering (*kursiv*) og til slut beskrives en beslutning om opfølgning (**fed**).

Generelt

Helt overordnet har Danmarks Naturfredningsforening kun ros til overs for Forsvarsministeriets naturpleje, og synes at drifts- og plejeplanen generelt er utroligt indbydende. Der er rigtig gode fotos og et skarpt blik for de bedste ikonarter på terrænet.

De nævnte bemærkninger tages til efterretning, idet det vurderes, at drifts- og plejeplan 2012-2026 for Depot Jerup som helhed accepteres som fyldestgørende.

Der foretages ingen ændringer.

Særlige arter

Danmarks Naturfredningsforening efterlyser en særlig indsats for noget af det, der er specielt for Depot Jerup, som f. eks. fuglearten rødrygget tornskade. Danmarks Naturfredningsforening bemærker at: " Med en målrettet, særlig indsats (flere åbne områder, grupper af stikkende buske og mosaikafbrænding til at give rigt insektliv) ville netop dette "ikon" få det markant bedre, takket være Forsvaret."

Rødrygget tornskade er opført som "ikke truet" på Den danske Rødliste og er således heller ikke en art Forsvarsministeriet anser for særlig beskyttelseskrævende.

Mosaikafbrænding anses ikke for en egnet metode på Depot Jerup på grund af terrænets begrænsede størrelse. Jævnfør aktivitetsafsnittet skal hedeområdet udenfor hegnet ryddes, og der efterlades op til 10 hjemmehørende solitære træer og buske pr. ha. Derved åbnes området bl.a. til gavn for rødryggede tornskade. Det anses i den forbindelse for relevant, at have fokus på at bevare nogle af områdets stikkende buske, hvor disse træffes i området.

Tilføjelsen vil blive indarbejdet i aktivitetsbeskrivelsen.

DN bemærker ligeledes, at det er problematisk, at det jævnfør tabellen over aktivitetstypernes tilladte gennemførelsesperioder tillades at gennemføre aktiviteten skovning, flisning og knusning i marts og indtil midten af april, hvor padderne overvintrer blandt trærødder og i kvasbunker.

Bemærkningen vurderes relevant, da der i forbindelse med udarbejdelsen af drifts- og plejeplanen er fundet spidssnudet frø på terrænet. Spidssnudet frø går i dvale fra november til perioden sidst i marts/midt i april. Den overvintrer mest på land, men kan også overvintr i vand. Arten opholder sig tæt ved ynglevandhullet og på fugtige lokaliteter efter yngleperioden.

Det vurderes, at der i aktivitetsafsnittet vedr. rydning og skovdrift skal tilføjes at, aktiviteterne ikke må gennemføres i overvintringsperioden for spidssnudet frø (november-april) i umiddelbar nærhed af de registrerede vandhuller.

Tilføjelsen vil blive indarbejdet i aktivitetsbeskrivelsen.

Publikumshensyn

Danmarks Naturfredningsforening bemærker at: "en forening baseret på medlemmer, der elsker en tur i naturen, altid vil kunne ønske sig bare lidt mere, hvad enten

det nu er lidt mere græsning, lidt mere afbrænding eller bare lidt mere offentlig adgang."

Der er offentlig adgang til hedearealet udenfor perimeterhegnet. Det anses dog ikke muligt, grundet sikkerhedsmæssige forhold, at tillade adgang til depotområdet indenfor perimeterhegnet.

Der foretages ingen ændringer.

Sproglige og tekniske rettelser

Danmarks Naturfredningsforening kommer efter gennemlæsning af drifts- og plejeplanen med en gennemgang af planens opbygning og med flere systematik- og sprogttelser samt forslag til redaktionelle forbedringer.

Forsvarsministeriet noterer sig med glæde, at Danmarks Naturfredningsforening udviser så stor interesse for planen, og de nævnte bemærkninger tages til efterretning. Flere af bemærkningerne er allerede indarbejdet i Forsvarsministeriets drifts- og plejeplaner udarbejdet siden 2012, og andre vil, hvor det er relevant, blive indarbejdet i de fremtidige drifts- og plejeplaner.

Der foretages ingen ændringer i nærværende plan.

Bilag 9.4 Høringssvar

Dato: 12-12-2014

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse
Att. Henrik Olsen

Høringssvar fra Danmarks Naturfredningsforening til de tre udkast til nye drift- og plejeplaner i Frederikshavn Kommune

DN har 3. november modtaget tre udkast til nye drift- og plejeplaner for Forsvarets arealer omkring Frederikshavn hhv. Depot Jerup, Radioanlæg Rishøj og Tankområde Understed Nord. Foreningens kommentarer vil dels gå på generelle bemærkninger til udformningen af rapporterne og dels – hvor det er skønnet formålstjenligt – for de enkelte områder.

Helt overordnet har DN kun ros til overs for Forsvarets naturpleje, hvad enten den nu er tilsigtet eller utilsigtet gennem hårdt brug, hvor nogle måske endda vil bruge ordet "misbrug". Men da hovedparten af vores danske natur i øvrigt er sovset ind i næringsstoffer og stort set ikke længere anvendes til noget som helst, så kommer mange af Forsvarets arealer til at glimre tilsvarende smukt i landskabet. Når det så er sagt, så er det klart at en forening baseret på medlemmer, der elsker en tur i naturen, altid vil kunne ønske sig bare lidt mere, hvad enten det nu er lidt mere græsning, lidt mere afbrænding eller bare lidt mere offentlig adgang. Men her er modsætningen i for eksempel Tankområde Understed Nord jo åbenlys jf. brændstoftyveriet i Odsherred for et par år siden. Så DN har fuld forståelse for, at offentlighed og adgang altid vil være underlagt Forsvarets hovedformål.

Helt generelt er rapporterne opbygget og præsenteret utroligt indbydende. Fotos er i særklasse gode og blikket for de bedst mulige ikonarter er skarpt. Men når man som her har mulighed for at vurdere tre rapporter i rap, så springer gentagelserne også i øjnene. Afsnit 2. "Indledning" bliver med andre ord lidt tung læsning, når den samme svada gentages for alle områder. Også afsnit 3. "Målsætning" er stort set de samme, ord til andet, kun med en lille konkret twist til slut om det konkrete område. På sigt kan Forsvaret overveje, hvorvidt alle gentagelser er nødvendige at medtage i hver rapport, eller om man kunne lave en fælles strategi eller "overordnet plan", der efterlod de enkelte områder med nogle snævrere og meget mere konkrete og kortere afsnit. Kun ved 2. nærlæsning af de tre rapporter, er det faldet DN ind, at Forsvaret netop ved at skifte mellem grøn og sort underoverskrift signalerer hhv. "fælles afsnit for alle områder" og "konkret afsnit for lige dette område". Det kunne nok gøres endnu klarere.

I afsnit 3. "Målsætninger" er skemaerne bygget op med emnerne "militær", "natur" og "publikum", hvortil knytter sig undergrupperne "strategisk", "taktisk" og "operationel", uden at det er helt klart, hvad denne militærjargon dækker over. DN's forslag til en mere civil ordlyd kunne være "status", "målsætning" og "handling" eller "udviklingsmål". På sin vis er det fremragende at gøre noget så konkret som rydning af krat, indhegning og afgræsning til noget "operationelt", for så har læseren en klar fornemmelse af, at tingene bliver gjort. Det bør dog overvejes i de kommende rapporter, at placere de gode luftfotos nær skemaerne,

ligesom Forsvaret med indtegninger på disse kort kan skære det ud i pap også for under entreprenører hvor og hvordan hvilke operative handlinger skal finde sted.

Afsnit 4. "Status" bør Forsvaret generelt overveje at sætte efter "Indledning" og før "Målsætning", idet det for en civilist virker mest logisk at beskrive status *før* målsætning for fremtiden. På de store kort, der viser (eller burde vise) afgrænsningen ofte i forhold til Natura 2000, kan man overveje ikke at fuldfarve Natura 2000 områderne, men nøjes med en 70-80 % gennemskinnelighed i den farve, der nu vælges til formålet (oftest grøn). Eventuelle øvrige militære arealer (med andre terminer for nye drifts- og plejeplaner) bør også tegnes ind på samme kort for sammenhængens skyld. Er tre kort pr. rapport for meget? Det gør det selvfølgelig meget konkret og nemt at finde, hvis man vil ud og kikke i området. Men når der samtidig for to af de tre arealer er endnu et helsides luftfoto over arealet, men konkrete udpegninger (og desværre igen fuldfed farvelægning uden gennemskinnelighed), så virker det lidt for dominerende og unødvendigt. Hertil kommer de tre løse kort til hver rapport! Formålet med alle disse kort og luftfotos bør overvejes i fremtiden. Hvem er de til? Er de til naturmennesket eller entreprenøren, der skal ud og lave indhegning eller rydde krat operationelt? Hvis løse kort fortsat skal indgå i rapporterne bør Forsvaret overveje, om ikke afsnittenes overskrifter og kortenes titler kan bindes bedre sammen.

I forhold til kortlægningen af habitatnaturtyperne er det nok også værd at overveje fremover, hvorvidt det er nødvendigt med et temmelig stort diagram, der f.eks. viser at der findes under 1 hektar surt overdrev på Radioanlæg Rishøj. Allerede på helsideskortet på siden inden har vi fået en fin fornemmelse af arealernes beliggenhed. På de to arealer med habitatnaturtyper ville en kort artsliste med karakterarter eller indikatorarter være langt mere oplysende for den naturinteresserede læser. Her kunne Forsvaret læne sig op ad DCE's skemaer for naturtyperegistreringer. Det er også et godt spørgsmål, om det er vigtigt at kende udpegningsgrundlaget for det Natura 2000, som et givent område indgår i. Det er vel kun vigtigt, hvis drift og plejeplanen rummer en specifik indsats for en del af udpegningsgrundlaget, og selv da er det næppe nødvendigt med de ofte lange opremsninger af naturtyper etc. I anden sammenhæng må det prioriteres højt, at få formidlet de naturdata, der ligger bag Forsvarets drift- og plejeplaner via eksempelvis miljøportalen som offentligt samlingspunkt for data om biodiversitet. Kun på den måde vil det kunne indgå fremover i HNV kort (High Nature Value).

Afsnit 5 bærer den lidt kryptiske titel "Analyse" uden at afsnittet virker specielt analyserende. Der er mere tale om gentagelser af velkendte problemstillinger for al dansk natur krydret med et underafsnit om ny konkret indsats for det pågældende område. Hvis DN skulle tage afsnittets overskrift for pålydende, så ville foreningen her tro at man fandt den biologisk faglige forklaring på, hvorfor hvilke aktiviteter skulle målrettet hvor. Med andre ord: "Forsvarets egen analyse af arealets kvaliteter sammenholdt med det militære behov i området tilsiger, at der i 2015 sættes ind i område A med.. osv."

Afsnit 6. bærer ligeledes en lidt krypteret titel – "Modeller". Trods overskriften er vi meget nær kernen i det "operationelle" fra skemaerne i afsnit 3. Det er med andre ord en meget konkretiseret model, der er tale om i afsnittet, der alle sluttet med et udmærket skema over et helt års indsats fordelt på måneder. Underafsnittet "Publikumshensyn" kan overvejes at føres ind i et helt selvstændigt afsnit, hvis primære sigte vil være at oplyse de civile læsere om mulighederne for og begrænsningerne i færdsel til fods og/eller på cykel. Denne viden er ikke altid lige nem at tilegne sig i rapporterne.

Afsnit 7. "Aktiviteter" rummer et skema, hvis "koder" kan være svære at bryde, idet der henvises til et af indstikskortene (aktivitetskortet). Men selv med denne viden kan det være svært at forstå hvad "id", "lokalitet" og "afd." skal oplyse om.

For de konkrete områder har DN følgende ord med på vejen:

Tankområde Understed Nord – ingen bemærkninger udover at dette område opfattes (og nok fortsat bør være) "lukket land" for offentligheden. Der kunne dog med fordel for naturen skelnes mellem slåning og slæt (hvor biomassen bjerger). Sidstnævnte indsats kan eventuelt erstattes af afbrænding (og så måske alligevel ikke i netop dette område!)

Radioanlæg Rishøj – på det operationelle område kan Forsvaret overveje, om ikke leslåning med frivillige i de fugtige lavninger kunne danne bro til civilister i området. Der er tale om små og afgrænsede områder, hvis beliggenhed vil tale til mange som "lidt eksotisk". Afbrænding kunne også overvejes, idet man har gode erfaringer med afbrænding af eksempelvis blåtop i samme slags områder på hederne. Sidst i afsnit 4.3.3 henvises til et afsnit som ikke findes (4.3.1.3), ligesom Forsvaret bør sikre sig, at man skelner mellem dårlig pleje af et overdrevslignende areal og overdrev med for meget kvælstofsdeposition. Her er det vigtigt at holde for øje, at slåning og grønthakkelse af vegetationen giver så godt som samme næringsrige græsdominerede vegetation som for meget kvælstof. I begge tilfælde vil høst af biomassen og/eller mosaikafbrænding ændre radikalt på denne lidt triste standard. Da der findes lyng i området vil det være en både naturtypisk og naturgavnlig drift.

Depot Jerup – måske det særligt af denne rapport springer i øjnene, at der er tale om stort set samme model til alle områderne – med lidt tilpasninger ind i mellem. Hvis det stod til DN kunne man have udvalgt og fokuseret en særlig indsats på noget af det, der er særligt ved Depot Jerup. Det kunne f.eks. være rødrygget tornskade, som er rødlistet og truet på sin udbredelse. Med en målrettet, særlig indsats (flere åbne områder, grupper af stikkende buske og mosaikafbrænding til at give rigt insektliv) ville netop dette "ikon" få det markant bedre, takket være Forsvaret. På grund af områdets paddebestande, bør det ligeledes overvejes om "one size fits all" jf. skemaet for aktiviteter i området over året. "Skovning, flisning og knusning" i marts og indtil midten af april er måske ikke lige hofretten for de selv samme padder, der har overvintret blandt træerødder og i kvasbunker.

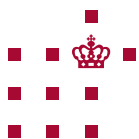
Med stort ønske om fortsat at bidrage til forsvaret for dansk natur..

På vegne af Danmarks Naturfredningsforening

Jan Pedersen, naturmedarbejder
DN Sekretariatet

Eigil Torp Olesen, formand
DN Frederikshavn

Forsvar for naturen

Forsvarets skyde- og øvelsesterræner anvendes til militær uddannelse, men samtidig udgør arealerne nogle af de største og bedst bevarede naturområder i Danmark.

Sammenlagt forvalter Forsvaret 33.000 ha enestående natur, hvor den militære benyttelse går hånd i hånd med værdifulde danske naturtyper og arters beskyttelse. Mange militære arealer er i perioder åbne for publikum, så også offentligheden kan besøge og opleve de unikke naturarealer.

I samarbejde med Miljøministeriet har Forsvaret udviklet et særligt koncept for udarbejdelse af drifts- og plejeplaner for terrænerne. Igennem planerne sikrer Forsvaret en passende afvejning mellem militære uddannelsesmæssige behov, naturbeskyttelse og offentlighedens adgang. Information om Forsvarets naturforvaltning kan findes på www.forsvaret.dk.

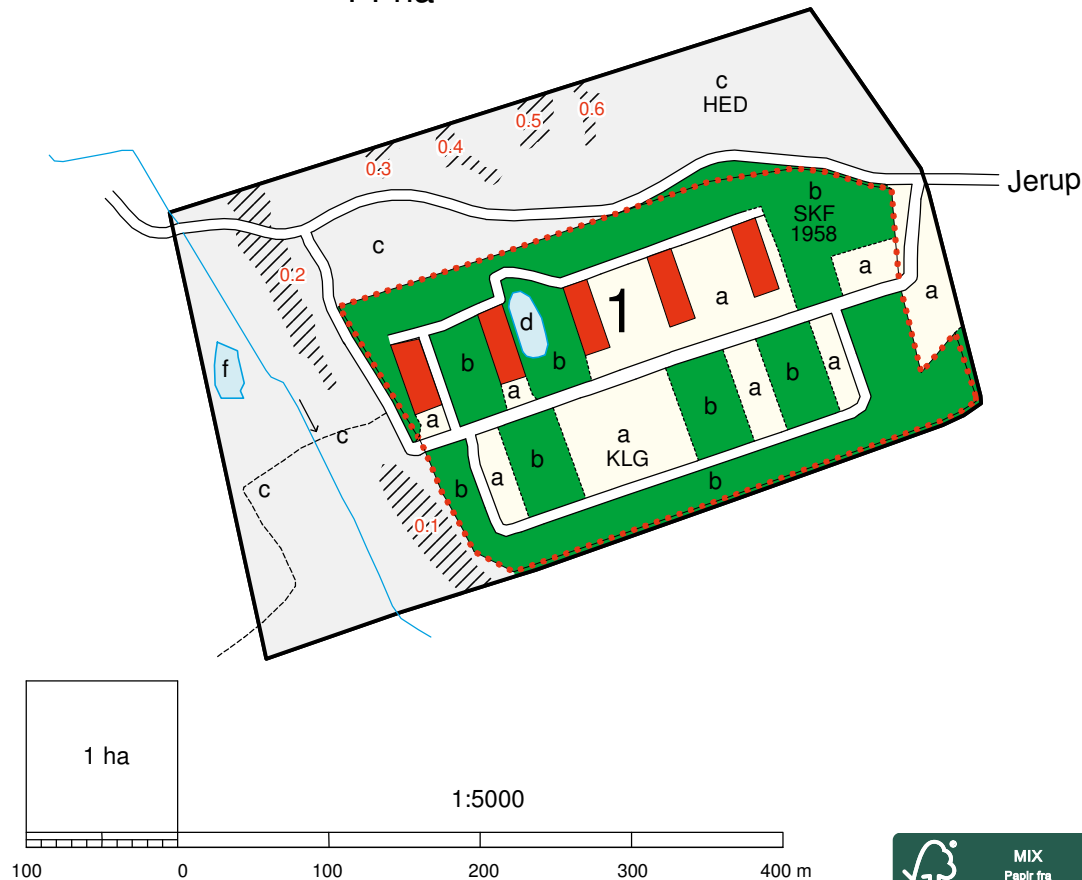

Kortbilag 1

Grundkort

Depot Jerup

14 ha

Signatur

Skov:

Nål 4 ha

Lysåbne arealer:

Hede 6 ha

Sø og vandløb 0,1 ha

Øvrige ubevoksede arealer 4 ha

Habitattrægrupper

Linier:

Hegn

Litra

Vandløb/søbred

Ydergrænse

Veje:

Sti (Ridesti)

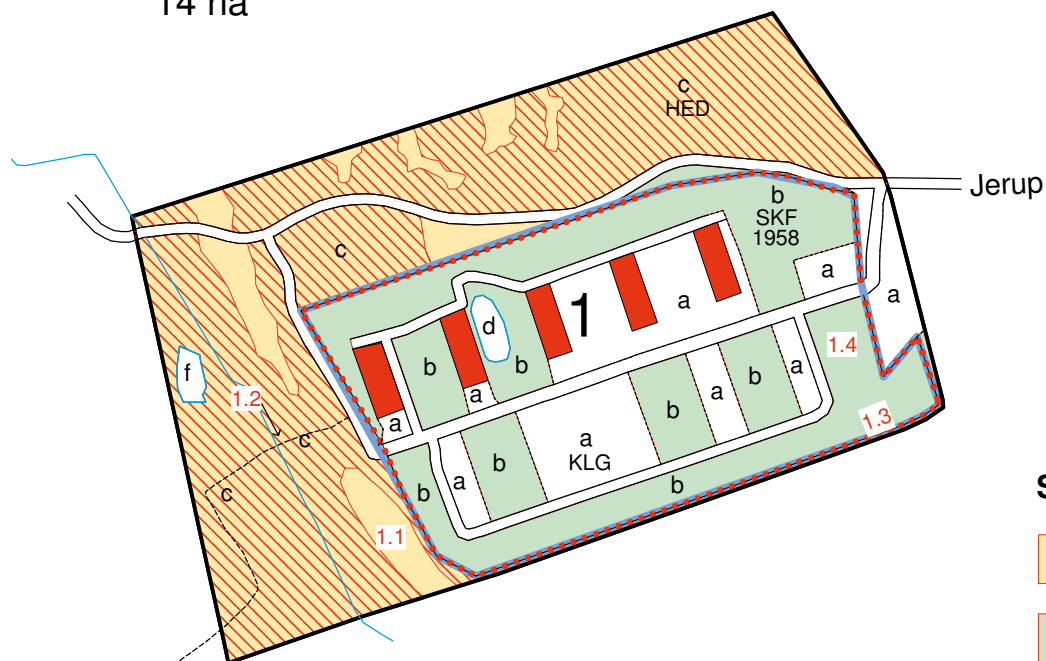
Vej

Kortbilag 2

Aktivitetskort

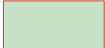
Depot Jerup

14 ha

Signatur

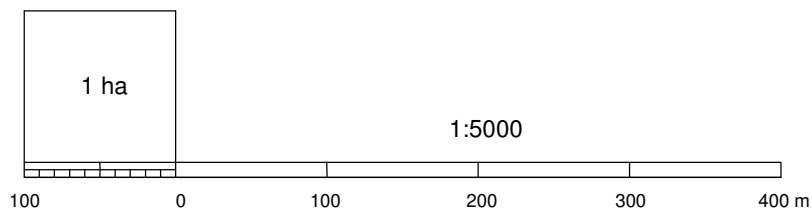
 Græsning

 Hugst

 Rydning

 Friholdelse af kørsels spor langs fast hegn

1.1 AktivitetsID

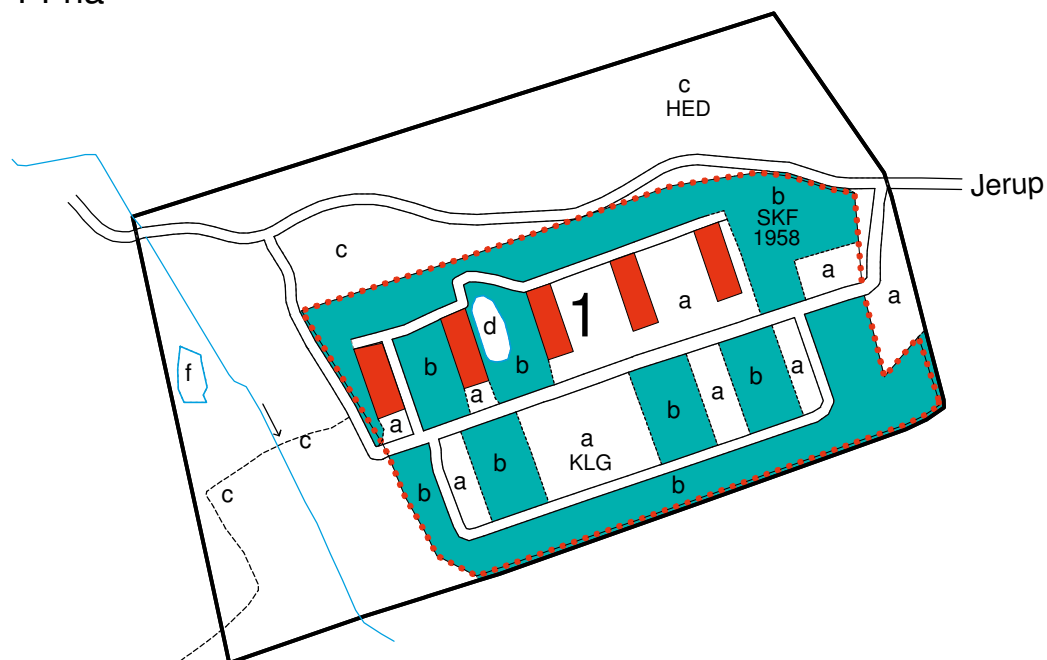

Kortbilag 3

Skovudviklingstypekort

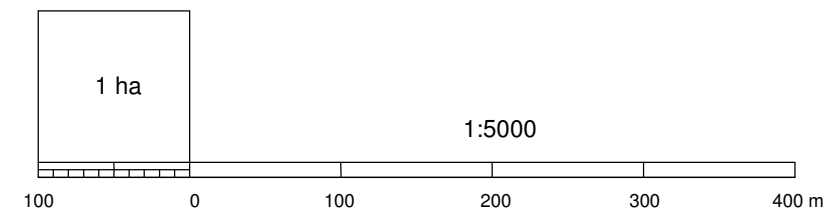
Depot Jerup

14 ha

Signatur

 22 Eg med lind og bøg 4 ha

Grundkort udarbejdet 2012

